

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування
Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

ДОПУСКАЮ ДО ЗАХИСТУ

Гарант освітньої програми

_____ Бочарова Ю. Г.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 2021 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «Бакалавр»
галузь знань «Соціальні та поведінкові науки»
освітньої програми 051 «Економіка»

на тему: «СТАЛИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ»

Виконав здобувач
вищої освіти

Бутенко Ольга Василівна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Керівник:

ст. викл. кафедри ЕК та МЕВ Лижник Ю.Б.

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що у кваліфікаційній роботі
немає запозичень з праці інших авторів
без відповідних посилань

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Кривий Ріг
2021

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
 імені Михайла Туган-Барановського

Навчально-науковий інститут економіки, управління та адміністрування

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Форма здобуття вищої освіти денна

Ступінь бакалавр

Галузь знань «Соціальні та поведінкові науки»

Освітня програма 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

_____ Бочарова Ю. Г.

(підпис)

« _____ » _____ 2021р.

**ЗАВДАННЯ
 НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Бутенко Ольги Василівні

прізвище, ім'я, по батькові

1. Тема роботи: «Сталий розвиток України»

Керівник роботи: ст. викл. кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Лижник Ю.Б.

науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали

Затверджені наказом ДонНУЕТ імені Михайла Туган-Барановського
 від « _____ » _____ 2021 р. № _____

2. Строк подання здобувачем ВО роботи « _____ » _____ 2021 р.

Вихідні дані до роботи:

4. Зміст (перелік питань, які потрібно розробити):

Вступ

Основна частина

Висновки та рекомендації

Список використаних джерел

Додатки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).

Рисунків, таблиць

6. Дата видачі завдання: «_____» _____ 2021 р.

7. Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Підготовка теоретичної складової основної частини		
2	Підготовка аналітичної складової основної частини		
3	Підготовка висновків та рекомендацій		
4	Підготовка та оформлення вступу, списку використаних джерел та інших складових роботи		
5	Отримання відгуку від керівника		
6	Подання на кафедру завершеної роботи		
7	Проходження перевірки на академічний плагіат і нормо-контролю кваліфікаційної роботи		
8	Підготовка студента до захисту та захист кваліфікаційної роботи		

Здобувач ВО _____ Бутенко О. В.
(підпис)

Керівник роботи _____ Лижник Ю. Б.

РЕФЕРАТ

Загальна кількість в роботі:

Сторінок 56, рисунків 11 таблиць 13, використаних джерел 48

- Об'єкт дослідження: процеси забезпечення сталого розвитку України
- Предмет дослідження: сутність, складові та процеси реалізації цілей сталого розвитку України
- Мета дослідження: аналіз проблем забезпечення сталого розвитку України та обґрунтування шляхів досягнення цілей сталого розвитку
- Методи дослідження: у роботі було використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, порівняння.
- Основні результати дослідження
- узагальнено основні наукові підходи до визначення поняття сталого розвитку;
  - систематизовано основні положення та складові забезпечення сталого розвитку України;
  - проаналізовано динаміку досягнення цілей сталого розвитку за останні п'ять років за основними індикаторами;
  - визначені основні проблеми, що перешкоджають досягненню цілей сталого розвитку, та окреслено напрями їх подолання.
- Ключові слова: сталий розвиток; цілі сталого розвитку; глобальні проблеми людства; економічний, соціальний та екологічний розвиток; стратегії досягнення цілей сталого розвитку.

ЗМІСТ

Вступ	6
Основна частина	9
Висновки та рекомендації	47
Список використаних джерел	53
Додатки	57

ВСТУП

Актуальність теми. Соціально-економічні, політичні та культурно-історичні реалії сьогодення мають певний кризовий характер та негативно впливають на стан національної економіки. Економічна конкуренція, падіння вітчизняного виробництва, зменшення обсягів ресурсів, екологічні катаклізми породжують низку проблем в країні. Їх вирішення може досягатися за рахунок забезпечення сталого розвитку країни. Економічна криза, нераціональне використання природних ресурсів, забруднення середовища становлять колосальну загрозу для майбутніх поколінь, зокрема, значний ризик несуть у собі виснаження природних багатств та забруднення довкілля.

В сучасних умовах спостерігається тенденція до зниження кількісно-якісних параметрів функціонування різних соціально-економічних систем, наявна відсутність систематичного накопичення багатств та ресурсів, необхідна актуалізація екологічних та гуманітарних, що негативно позначиться на якості життя нащадків.

Така ситуація призводить до необхідності вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку як на теоретичному, так і практичному рівнях, що сприяло б створенню такої системи соціально-економічного розвитку суспільства, яка б забезпечувала високу якість життя населення в довгостроковій перспективі, мінімізацію негативних наслідків виснаження природних ресурсів та забруднення природного середовища для наступних поколінь.

Крім того, сталий розвиток забезпечує: зростання економіки, вільний доступ до освіти, медицини, боротьбу з бідністю, вирішення екологічних проблем, що акцентує увагу на їх комплексному характері.

Проблема сталого розвитку виступає однією з найважливіших як на національному, так і на світовому рівні. На сьогоднішній момент людство перебуває на переламному етапі своєї еволюції, що вимагає переорієнтації на такі принципи та цінності розвитку, що зберігають життя людей та природне середовище. Важливе місце посідає пошук способів збалансування економічного зростання та використання ресурсів.

Концепція сталого розвитку була започаткована у 50-60р. 20ст. і почала активно розроблятися у 70-80р. у зв'язку з необхідністю збереження навколишнього середовища. Різні її аспекти та концептуальні основи (принципи, моделі та стратегії) були досліджені в працях відомих науковців: Дж. Кларк, Х. Брунтланд, У Ростоу, Й. Рандерс, В. Беренс, Г. Дейлі, Г. Одум, Е. Пестель, О. Амоша, Д. Калюжний, О. Алімов, І. Вахович, В. Базилевич, Л. Жарова, Л. Гринів, М. Згуровський, Л. Мельник, О. Новікова, М. Хвесик, Є. Хлобистов, О. Шубравська та інші.

Проблема сталого розвитку України є предметом наукового аналізу з 1992р, різні її аспекти висвітлено в дослідженнях Б. Буркинського, В. Кухар, О. Осауленко, О. Царенко та інші.

Світовою спільнотою було визначено, що проблема сталого розвитку повинна стати пріоритетною в межах міжнародного співробітництва, а її вирішення акцентує увагу на необхідності формування нових суспільних відносин для збалансованого поєднання економічних, соціальних та екологічних складових розвитку. У зв'язку з цим проблема забезпечення сталого розвитку набуває особливої актуальності і потребує більш ґрунтовного та системного аналізу, зокрема, необхідні додаткові дослідження сталого розвитку у зв'язку зі змінами у стані світового суспільства.

Особливої актуальності проблема сталого розвитку набуває для України, важливе значення має питання розробки ефективних механізмів досягнення цілей сталого розвитку, що забезпечить захист національних інтересів та відповідний гармонійний розвиток суспільства.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи аналіз проблем забезпечення сталого розвитку України та обґрунтування шляхів досягнення цілей сталого розвитку

Для досягнення поставленої мети потребує вирішення таких завдань:

- виконати аналіз та узагальнення теоретико-методологічних аспектів проблеми забезпечення сталого розвитку;
- на базі розглянутих теоретичних джерел проаналізувати цілі сталого розвитку України, а також стратегії та механізми їх досягнення;
- виконати аналіз та узагальнення законодавчо-правової бази забезпечення сталого розвитку України;
- визначити структуру, функції та фактори формування державної політики сталого розвитку України;
- здійснити аналіз ключових індикаторів сталого розвитку України за останні 5 років;
- визначити основні умови та механізми забезпечення сталого розвитку України.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є процеси забезпечення сталого розвитку України

Предмет дослідження: сутність, складові та процеси реалізації цілей сталого розвитку України

Методи дослідження: у роботі було використано загальнонаукові методи дослідження: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, порівняння.

Інформаційну базу дослідження склали основні положення законів України, указів Президента України, постанов Верховної Ради України, постанов Кабінету Міністрів України з питань сталого розвитку України, статистичні та аналітичні матеріали Державного комітету статистики України, доповіді, монографії та статті вітчизняних та зарубіжних науковців.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у проведеному аналізі та узагальненні теоретико-практичних аспектів вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку України.

Основні результати кваліфікаційної роботи, що характеризують наукову новизну, полягають у такому:

- узагальнено основні наукові підходи до визначення поняття сталого розвитку;
- систематизовано основні положення та складові забезпечення сталого розвитку України;
- проаналізовано динаміку досягнення цілей сталого розвитку за останні п'ять років за основними індикаторами;
- визначені основні проблеми, що перешкоджають досягненню цілей сталого розвитку, та окреслено напрями їх подолання.

ОСНОВНА ЧАСТИНА

Історія виникнення та розвитку теорії «Сталого розвитку» бере свій початок ще у 1980р. монографії колишнього економіста Світового банку Германа Дейлі. Спираючись на визначення Комісії ООН, Г. Дейлі тлумачить термін «Сталий розвиток», як: «гармонійний, збалансований, безконфліктний прогрес всієї земної цивілізації, груп країн (регіонів, субрегіонів), а також окремо взятих країн нашої планети за науково обґрунтованими планами (методами системного підходу), коли в процесі неухильного інноваційного, інтенсивного (а не екстенсивного) економічного розвитку країн, одночасно позитивно, вирішується комплекс питань щодо збереження довкілля, ліквідації експлуатації, бідності та дискримінації як кожної окремо взятої людини, так і цілих народів чи груп населення, у тому числі за етнічними, расовими чи статевими ознаками» [1].

Подальший розвиток теорія «Сталого розвитку» набула на Всесвітньому форумі з навколишнього середовища та розвитку, проведеного ООН у 1987р, де у доповіді Г. Брундтланд «Про наше спільне майбутнє», зазначалось про необхідність збалансованого соціально-економічного та екологічного розвитку. Г. Брундтланд, фактично першою, зініціювала впровадження поняття сталого розвитку, подальша інтерпретація якого, відбулась на Конференції в Ріо-де-Жанейро у 1992 р. в рамках прийняття «Порядку денного на ХХІ століття». За визначенням науковців, сталий розвиток – це «... розвиток, що задовольняє потреби теперішнього часу, але не ставить під загрозу спроможність майбутніх поколінь задовольнити свої особисті потреби в майбутньому» [30, 626с.].

Прийнята у 2000 році (189 країн) на Саміті ООН «Декларація тисячоліття» включає Цілі Розвитку Тисячоліття (ЦРТ) до 2015 року. Україна приєдналася до цієї декларації і взяла на себе зобов'язання досягти ЦРТ до 2015 року. Але, об'єктивні обставини унеможливили цей процес, і було визначено нові орієнтири розвитку країни відповідно до рішення Саміту ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року», де було визначено 17 цілей і 169 завдань сталого розвитку[6].

З того часу ідея сталого розвитку виступає найактуальнішою проблемою та найперспективнішою ідеологією ХХІ ст.

На сьогоднішній момент у світовій науці сформувалось декілька підходів у розумінні концептуальних засад феномену сталого розвитку.

Еколого-системний підхід акцентує увагу на екологічних проблемах, стійкості навколишнього середовища, що зазнає деструктивних змін під впливом економічної та соціальної сфер (останні несуть загрозу довкіллю) (Д. Медоуз, Ф. Голлей, А. Гранберг, В. Данілова-Данільян, А. Урсул та ін.). Вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку науковці вбачають в гармонізації стосунків між людиною та природою.

Прихильники концепції сильної стійкості наголошують на необхідності підпорядкування економічної активності природному капіталу та на наявності жорстких обмежень у споживанні сировини в цілях збереження

ресурсів (Г. Дейлі, Р. Костанзо). Натомість прихильники слабкої стійкості вважають, що стійке економічне зростання повинно базуватись на досягненнях науково-технічного прогресу, використанні інноваційних технологій, а не відбуватися за рахунок обмеженості фактору природо використання (Д. Пірс, К. Вільямс).

Прихильники концепції корпоративної сталості (Дж. Елкінгтон, Р. Штойрер та ін..) сталий розвиток розглядають в контексті корпоративної відповідальності з урахуванням економічного, екологічного, соціального та управлінського чинників.

Узагальнюючи різні підходи до розуміння феномену стійкого розвитку, найбільш обґрунтованою на сьогоднішній момент є триєдина концепція сталого розвитку (Е. Барб'є, В. Борисевич, Н. Уткіна, М. Хвесик та ін.), в якій сталий розвиток розуміється як інтеграція соціального, економічного та екологічного чинників розвитку суспільства, їх гармонійний, збалансований характер. У зв'язку з цим, Парадигма сталого розвитку передбачає: захист довкілля; соціальну справедливість; відсутність расової та національної дискримінації; підвищення рівня життя населення [22].

Сталий розвиток – складний полідетермінований та мультиструктурний процес, який спрямований на збереження, розвиток, зростання, капіталізацію основних соціально–економічних показників без загрози природному середовищу. Мова йдеться про необхідний баланс, динамічну рівновагу зазначених складових, їх орієнтованість на забезпечення високої якості життя на основі раціонального використання усього ресурсного потенціалу. Як зазначає В. Є Хаустова, «..прогрес цивілізації, економічне зростання, споживання і т.д, суперечить забезпеченню якісного життя для майбутніх поколінь, і можливий лише через збалансоване врахування всіх сфер життєдіяльності, зокрема: раціональне використання природних ресурсів; збереження та відтворення довкілля; підвищення ефективності економічної діяльності; подолання соціальних проблем» [38, с. 269]. Перехід країни до моделі сталого розвитку зумовлюється тим, що в структурі економіки України присутня значна частка сировинних та енергоємних видів виробництв, що призводить до виснаження природних ресурсів, появі проблем екологічного та соціального характеру, погіршення стану навколишнього середовища [15; 33].

Проблема сталого розвитку передбачає її дослідження не лише з теоретичної а й практичної точки зору, що висвітлює необхідність розробки конкретних планів і програм, стратегій та механізмів, застосування яких, на всіх рівнях, сприяло б вирішенню питань забезпечення сталого розвитку.

В розробленій національній стратегії сталого розвитку «Україна-2030», сталий розвиток тлумачиться як: «... процес розбудови держави на основі узгодження і гармонізації соціальної, економічної та екологічної складових з метою задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь» [25]. Реалізація стратегії сталого розвитку «Україна-2030» повинна відбуватись з дотриманням наступних принципів: збалансованість; паритетність економічної, соціальної та екологічної складових розвитку українського

суспільства; розуміння неможливості стабільного та ефективного розвитку суспільства в умовах регресу природного середовища; стійке економічне зростання; формування соціально-орієнтованої ринкової економіки; забезпечення тривалості та якості життя населення; якісна освіта та медицина; раціональне споживання матеріальних ресурсів; збереження довкілля; забезпечення принципів демократії, гуманізму, справедливості, розвиток громадянського суспільства і т. д. [25]. Загалом виділяють 86 завдань національного розвитку та 172 показники для їх моніторингу.

Одним з принципів зазначеної стратегії виступає принцип міжнародної співпраці, рівноправних взаємовигідних відносин з іншими країнами, з метою сприяння сталому розвитку як глобальної проблеми людства. Національна стратегія надає бачення орієнтирів досягнення цілей сталого розвитку, що були визначені ООН у 2015 р. як «Цілі тисячоліття» та подовжені до 2030р.. Основними завданнями виступають: викорінення бідності та голоду; доступність освіти та медицини; просування гендерної рівності; зменшення дитячої смертності; покращення материнського здоров'я; підтримка довкілля; розвиток глобального партнерства; розвиток інфраструктури і міст і т.д.. [6]. Нині програма сталого розвитку розроблена до 2030 року, та поділена на сімнадцять цілей, які наведено у рисунку 1.

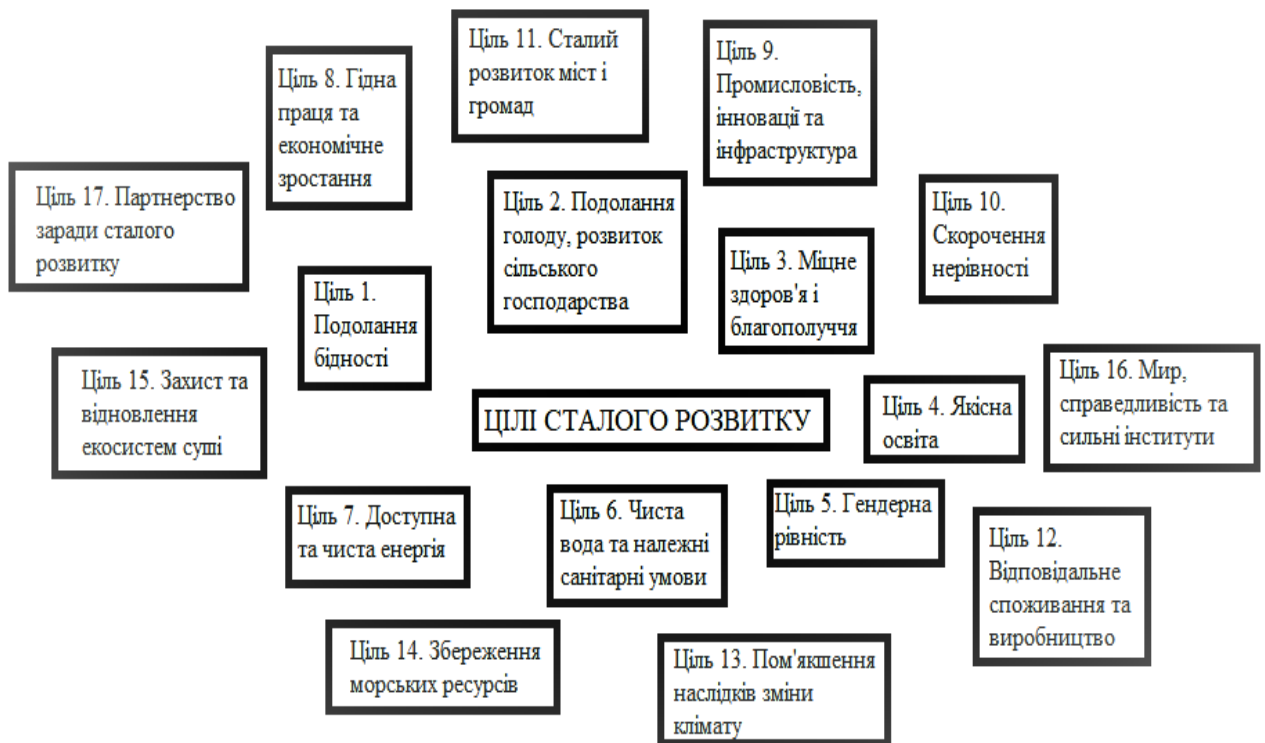

Рисунок 1 – Цілі сталого розвитку
Джерело: складене автором на основі [6; 42]

Відповідно до сучасного економічного стану нашої країни, до тих проблем і викликів, з якими стикається Україна на сьогоднішній момент, найбільш актуальними та потребуючими свого рішення виступають наступні цілі: «подолання бідності»; «подолання голоду та розвиток сільського

господарства»; «якісна освіта»; «гендерна рівність»; «гідна праця та економічне зростання»; «мир, справедливість та сильні інститути» [6; 42].

Сталий розвиток України не може бути відокремленим від світових тенденцій, тому аналіз даного питання відбувається в контексті зазначених глобальних цілей.

Подолання бідності у будь-яких формах та проявах лишається однією з найбільш важливих проблем України та виступає основним стратегічним завданням її ефективного соціально-економічного розвитку [14; 23].

Проблема бідності є предметом наукового аналізу таких галузей, як економіка, соціологія, політологія і т.д.. В економічному контексті бідність розуміється, як неможливість підтримувати гідний рівень життя, характерний для даного суспільства, в конкретно-історичний період, через нестачу коштів. Проблема бідності науковою спільнотою інтерпретується, як неможливість окремих верств населення задовільнити базові потреби людини, такі як: доступ до якісної медицини та освіти, працевлаштування за набутою освітою, дотримання здорового способу життя, гідні побутові умови і т.д. Як підкреслює Н.В. Коваленко, І.В. Приходько, основними детермінантами бідності виступають: економічні, політичні, соціальні та особистісні чинники [14; 23].

Основні групи причин бідності представлені в таблиці 1.

Таблиця 1 – Причини бідності в Україні

Показник	Характеристика
Економічні	Низька заробітна плата Низький рівень продуктивності праці
Соціально – медичні	Інвалідність Старіння нації Високий рівень захворюваності
Демографічні	Застарілість населення Низький відсоток народжуваності
Політичні	Військові конфлікти Міграція

Джерело: складено автором на основі [14; 23;44]

На сьогоднішній момент в Україні спостерігаються значні темпи падіння реальних доходів населення. Так, за 2015 рік майже вдвічі (з 28,6% до 58,3%) зросла кількість населення, чиї витрати є меншими за визначений прожитковий мінімум [21]. Переважна більшість українців витрачає значну кількість коштів не на власний духовний або соціальний розвиток, а на продукти харчування та оплату житлово-комунальних послуг. Особливо проблема бідності гостро постає в багатодітних сім'ях та спричинена низькою оплатою праці, нездатністю батьків утримувати дітей непрацездатного віку, а також, для сільського населення, що мають обмежені можливості працевлаштування. На сьогоднішній момент в Україні виділяють декілька видів бідності: монетарна, немонетарна обмежений доступ до інфраструктурних об'єктів, медичних, соціальних та освітніх послуг;

раптова; медична; бідність, викликана заборгованістю і т.д. [10; 30]. Основними індикаторами бідності в Україні виступають: кількість населення (%), витрати яких менше за прожитковий мінімум; кількість населення, добове споживання якої менше 5,05 дол. США (%), кількість населення, що отримує адресну державну підтримку (%).

Для вирішення проблеми бідності в Україні слід, в першу чергу, приділяти більше уваги найвразливішим прошаркам населення; надавати розширений доступ до базових ресурсів та послуг; підтримувати громадян, що постраждали від конфліктів, стихійних лих, що були викликані кліматичними змінами [17; 31].

Досліджуючи питання подолання бідності як одну з цілей сталого розвитку національної економіки, слід відокремити наступні стратегії: зменшення рівня безробіття, розвиток ринку праці, збільшення соціальних виплат, економічне зростання (збільшення зайнятості населення, доходів до державного бюджету та ін. соціальних фондів), соціальні пільги для підтримки більш вразливого населення, удосконалення оплати праці, вдосконалення політики регулювання праці, реалізація нової системи оподаткування прибутку підприємства, збільшення обсягів виробництва, впровадження інноваційних технологій, покращення інвестиційного фонду, створення сприятливих умов для ведення малого та середнього бізнесу. Перспективним напрямком у вирішенні даних проблем є вдосконалення соціального захисту населення, що стосується в першу чергу доступності до якісних, бюджетних послуг, а саме, освіти, медицини, транспорту, об'єктів торгівлі та інфраструктури.

Великого значення у вирішенні проблеми бідності, має державна підтримка, особливо незахищеного населення, зокрема надання пільг і додаткових виплат.

Другою ціллю сталого розвитку України є проблема подолання голоду. За даними Міжнародного дослідницького інституту продовольчої політики, від голоду потерпає приблизно один мільярд населення, і щодня помирає біля 20 тис. людей, переважно раннього дитячого віку. В Україні, проблема голоду стоїть не настільки гостро як у світі, але все ж таки потребує вирішення. Основними індикаторами голоду (недоїдання) в Україні є: кількість продуктів (м'яса, овочів, фруктів, молока), що споживається людиною за добу: (споживання м'яса - 64%, молокопродуктів – 55%, ягід та риби – 43% від необхідної норми); показники сільськогосподарського та харчового виробництва і т. ін..

Продовольча криза, що впливає на якість життя та рівень задоволення базових потреб людей, має комплексний характер та залежить від наступних чинників: природних умов (природні ресурси, сільськогосподарський потенціал, клімат тощо); політичних; демографічних; економічних; соціально – психологічних і т.д.

Н.В. Коваленко, Д.Ф. Крисанов, Л.Г. Мельник та ін. проблему голоду пов'язують з екологічною ситуацією у навколишньому середовищі, збіднілістю земель їх родючістю, екологічними лихами і т.д., що призводить

до загострення продовольчої кризи [14; 16; 17]. Кліматичні проблеми, неродючі ґрунти, посухи, скорочення запасів прісної води, зростання цін на паливо, добрива і ін. джерела енергії, необхідні для виготовлення сільгосппродукції, зумовлюють здороження продуктів харчування, і як наслідок, неможливість їх купувати бідному населенню. Крім того, висока ціна на харчі виявляє їх не конкурентну спроможність у порівнянні з продуктами харчування, що коштують дешевше, виробленими за сприятливих природних та економічних умов. У зв'язку з цим, актуальним завданням нашої держави виступає захист власного сільського господарства та вирішення екологічних проблем.

Причину продовольчої кризи в Україні пов'язують, переважно, з проблемами АПК, а саме: проблемами аграрного сектору, скороченням аграрної сировини, стрімким зростанням цін на аграрну продукцію; бідністю населення; збільшенням споживчого попиту; зростанням цін на нафтопродукти; низькою ефективністю діяльності АПК; низькою конкурентоздатністю національної агропродукції; залежністю внутрішнього ринку від імпорту продуктів харчування; неефективним управлінням агропромисловим сектором. Тому вирішення проблеми продовольчої безпеки України, орієнтоване, переважно, на модернізацію АПК (АПК є провідною сферою національної економіки (14% валової доданої вартості, 40% експорту)) та передбачає реалізацію наступних завдань:

1. Збільшення інвестування, за рахунок стимуляції міжнародного співробітництва, в інфраструктуру АПК, в наукові дослідження сільськогосподарської галузі; розвиток технологій і створення генетичних банків рослин і тварин з метою зміцнення аграрного потенціалу країни.
2. Підтримка власного сільськогосподарського виробництва; активізація стабільних моделей ведення сільського господарства; надання пільг дрібним фермерам та їх підтримка з боку уряду; можливість рівноправного доступу до виробничих ресурсів (земля та технології), вільного та необмеженого виходу на ринок.
3. Розробка і впровадження системи заходів для повного і без бар'єрного виходу на світові торговельні майданчики; забезпечення доступу до необхідної інформації та продовольчих резервів, з метою уникнення зайвої мінливості продовольчих цін.
4. Забезпечення всім верствам населення однаковий, вільний доступ до збалансованого харчування, у відповідності до науково визначених критеріїв.
5. Розробка і впровадження системи заходів, з метою збільшення, майже на сто відсотків, продуктивності агропромислової галузі за умови використання новітніх технологій та розробок.
6. Розробка і впровадження системи заходів, що забезпечують стабільне виробництво, збереження природних та земельних ресурсів, екосистем через використання досягнень сучасної науки та техніки [12; 16; 18].

У теперішній час проблема збереження та продовження життя та забезпечення благополуччя для всіх верств населення у будь-якому віці, є найголовнішою для сучасної України. Тому встановлення цілі на забезпечення тривалості і якості життя виступають важливими задачами сталого розвитку національної економіки.

Здоровий спосіб життя, покращення фізичного та психологічного здоров'я населення виступає провідним напрямком соціальної політики України. Концепція здорового способу життя (№ 305, від 7.12 1989) висвітлює засадничі цінності національної соціальної політики. Одне з ключових місць в даній концепції займає проблема розробки заходів для поліпшення охорони здоров'я.

Науковцями виділяється ряд чинників, які впливають на здоров'я населення та рівень його захворюваності, що наведені в таблиці 2.

Таблиця 2 – Чинники захворюваності

Чинник	Характеристика
Природні умови	радіоактивний фон, нестача чистої питної води, забруднений ґрунт, висока температура повітря і т.д., сприяють появі багатьох інфекційних захворювань
Забруднення навколишнього середовища	забруднення повітря води хімічними речовинами, екологічні катаклізми, спричиняють розвиток хвороб системи органів дихання, ендокринної системи, та кровообігу.
Соціально–економічні умови	бідність населення, погані матеріально–побутові умови, неправильне харчування, через брак коштів на його придбання, загалом низьке соціально–економічне становище не сприяє здоровому способу життя та його тривалості
Спосіб життя	маргінальний спосіб життя, негативні форми поведінки: шкідливі звички, алкоголь, наркотики, проміскуїтет і т.д. Останнє, як правило, виступає головною причиною захворюваності на ВІЛ/СНІД.

Джерело: складено автором на основі джерела [45].

Актуальність проблемами охорони здоров'я пов'язана з високим рівнем передчасної смертності, особливо чоловіків (на 12-14 р. менше тривалість життя в порівнянні з країнами Європи); питаннями репродуктивного здоров'я жінок (високий рівень абортів), материнської та дитячої смертності; високим рівнем захворюваності на ВІЛ (на початок 2020р 251168 осіб), туберкульоз, серцево–судинні патології (смертність в 6 разів вище ніж у Швеції), цукровий діабет, ожиріння; травматизмом і смертністю в ДТП (у 2020р. кількість ДТП зросла на 8 тис, а смертність складає 3541 випадків). Крім того, несприятливі, шкідливі умови праці, виробничий травматизм, постійні робочі стреси, нехтування правилами безпеки на виробництві і т.д., лише поглиблюють наявні проблеми.

Серед основних цілей збереження здоров'я населення України, подовження тривалості та якості життя виступають: зменшення показника

материнської та дитячої смертності (особливо дітей до 5 років); комплексна протидія епідемії ВІЛ/СНІДу, туберкульозу, гепатиту та ін.. інфекційних захворювань, за рахунок використання інноваційних способів та засобів лікування; зменшення показників передчасної смертності в результаті ДТП, тяжких виробничих травм, від неінфекційних захворювань і т.д.; забезпечення можливості впровадження інноваційних підходів до діагностики, реабілітації, профілактики та лікування захворювань; забезпечення загальної якісної імунізації населення з використанням інноваційних препаратів; реформування системи охорони здоров'я; державна підтримка у функціонуванні нової системи фінансування охорони здоров'я; пропаганда здорового способу життя.

Вирішення задач сталого розвитку України, отримання нею статусу країни-лідера, можливий за умови забезпечення ефективної та якісної освіти, навчання та виховання наступних поколінь, що володіють необхідними компетентностями при протидії ендегеним чи екзогеним загрозам. Розвинуте освічене суспільство, сприяє розвитку інтелектуального капіталу нації, високому рівню національного добробуту, (на думку експертів залучення фахівців в 4 – 11 разів, підвищуватиме рівень виробництва, а отже і ВВП країни). Саме освіта, забезпечуючи інтелектуальний потенціал країни, визначає рівень її соціально-економічного, культурно-історичного та духовного розвитку. Освіта розглядається тією необхідною умовою, що спричиняє розвиток суспільства за всіма його напрямками.

Традиційно Україна вважається країною з значними кількісними показниками охоплення шкільною освітою та рівнем грамотності дорослого населення (валовий коефіцієнт охоплення вищою освітою; середня тривалість навчання). Проте, збільшення кількості не впливає на якість освіти, зниження якої пов'язують з недорозвиненою інфраструктурою освіти (обладнання кабінетів, лабораторій, дослідницьких центрів); її високою комерціалізацією та низькою капіталізацією; недостатньою діджиталізацією (деякі райони мають обмежений доступ до Інтернету, що особливо актуальним є для дистанційного навчання); реформою освіти, впровадженням нових освітніх напрямків: «інклюзивна освіта» та «освіта впродовж життя», які лише почали розвиватись. Важливого значення має питання доступності дітей до дошкільної освіти, особливо у віддалених регіонах України (біля 18 тис. населених пунктів не мають ДНЗ). Недостатня кількість дитячих садків, їх надмірна заповнюваність, зношеність матеріально-технічної бази значно погіршують вихідні умови для отримання якісної освіти в подальшому.

Основними індикаторами якості освіти виступають: кількість населення, що задоволена якістю освіти, мають доступ до Інтернету (%); охопленість (%) дошкільною освітою; місце України у світовому рейтингу вищих навчальних закладів «Global Competitiveness Report» і т.д [6].

Загальна модель національної освіти спирається на закони «Повну загальну середню освіту», «Про освіту», «Про вищу освіту» інші законодавчі акти, принципи ЮНЕСКО у відповідності до Болонського процесу.

Комплексна модель національної освіти включає: освітні заклади; освітній зміст; систему комунікацій; ступінь комп'ютеризації; заклади науки; бази даних, патенти; ліцензії, розробки. Зазначені компоненти, виявляють свою ефективність, у тісному зв'язку і є необхідною умовою розвитку освіти на всіх рівнях. Розвиток національної освіти передбачає питання безперервності освіти протягом життя.

Національні завдання якісної та доступної освіти розкриваються у наступних положеннях: забезпечити доступ до якісної шкільної та дошкільної освіти, для всіх дітей; надати доступ, до професійної та вищої освіти, забезпечити зв'язок з наукою; впроваджувати систему інклюзивного навчання на основі сучасних інноваційних форм та методів навчання дітей з особливими потребами; сприяти поширеності серед населення знань, умінь та навичок необхідних для реалізації власних професійних функцій; ліквідація гендерної нерівності серед суб'єктів освітнього процесу [39].

У реалізації стратегії стійкого розвитку великого значення набуває питання залучення інтелектуального потенціалу, що передбачає гендерний паритет у врегулюванні визначених проблем. Мова йдеться про те, що принцип гендерної рівності виступає суттєвою демографічною характеристикою науково - кадрового забезпечення, застосування ефективної робочої сили на виробництві, в системі освіти, в сільському господарстві і т.д.; виступає суттєвим показником рівня розвитку демократії у країні. Гендерна рівність передбачає, надання рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків, та є можливістю максимального застосування особистісних ресурсів, для реалізації питань національного добробуту та особистого благополуччя.

Впровадження гендерних питань та розширення прав та можливостей жінок, регулюється поважними світовими організаціями, такими як: ООН («ООН – жінки»), яка спрямована на імплемунтування гендерних принципів і стандартів, здійснення координаційної роботи з питань гендерної рівності; ЮНЕСКО – для підтримки перспективних та обдарованих жінок у різних наукових галузях; «Мережа Гендер і ПТІМ» (Нідерланди), яка підтримує жінок–науковців у технічних галузях; Асоціація жінок у науці (США), яка залучає жінок–науковців з усього світу, що працюють у різних секторах наукового знання. Україна не залишається осторонь цих питань і намагається їх вирішити у відповідності до національної специфіки.

Жінки мають нижчий рівень заробітної платні, сумарних доходів, непропорційно представлені на керівних посадах в органах державного управління, виконують більшу за чоловіків частину неоплачуваної роботи, мають більше сімейних обов'язків, частіше за чоловіків стають жертвами різних форм насилля та дискримінації, мало інкорпоровані у підприємницьку діяльність. Спостерігається нерівномірна представленість жінок та чоловіків у різних сферах діяльності. Частка жінок залучених у наукову, медичну, гуманітарну, суспільну та інші галузі, значно переважає чоловіків, натомість залученість чоловіків майже вдвічі більше зафіксована у галузі транспорту, архітектури, будівництва, державного управління, фізико–математичних та

технічних науках. Недостатнім є рівень присутності жінок у політичному житті країни (лише 12% є народними депутатами). Вирішення питання гендерної рівності – це передусім, залученість жінок у різні професії, що значно збагачує потенціал країни, людські ресурси, є інструментом інтеграції наукового потенціалу та культурно–історичного досвіду суспільства. Одним з пріоритетних напрямків, тут виступає просвітницька робота серед населення щодо зміни гендерних стереотипів, просування принципу спільної відповідальності, загальнолюдських цінностей, ідей запобігання насиллю та дискримінації.

Національні завдання передбачають: ліквідацію дискримінації осіб жіночої статі різного віку, як соціального явища; створення умов, для запобігання різних видів насильства в сім'ї; забезпечення вільного доступу жінок до участі у політичному та соціально–економічному житті країни; забезпечення вільного доступу, до якісної медицини, послуг охорони сексуального та репродуктивного здоров'я; ліквідацію всіх видів порушення прав дівчат та жінок; знищення всіх форм насильства, що до осіб жіночої статі, різних форм експлуатації жінок та дівчат у різних сферах, зокрема сексуальних; вирішення проблем сексуального рабства та торгівлю людьми; розширення економічних можливостей жінок.

Незважаючи на те, що питання гендерної рівності регулюється Законами України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (№ 2866-IV) та Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (№ 5207-VI), воно потребує подальшої державної підтримки (імплементация нормативно-правових актів з метою забезпечення принципу гендерного паритету та ліквідації дискримінації щодо жінок).

Як зазначалось раніше, сталий розвиток України – це стратегія розвитку країни, яка орієнтована на забезпечення якості життя, в тому числі доступу до питної води та належних санітарних умов.

Україна, в порівнянні з деякими країнами (Африка, Північна Америка, Центральна Азія) володіє достатнім водним ресурсом і запасами питної води. Проте, ці ресурси є нерівномірно поділеними за різними регіонами (наприклад деякі села Херсонської, Закарпатської, Миколаївської та ін. областей не мають доступу до централізованого водопостачання). Крім того, під питанням є якість самої питної води. Майже третина всіх водопроводів знаходиться в аварійному стані, а очисні споруди мають застаріле обладнання, що суттєво знижує якість питної води та погіршує санітарно-гігієнічні умови проживання та може призвести до збільшення кількості хвороб та смертності населення.

У національній водній стратегії підкреслюється, що забезпечення рівноправного доступу до якісної питної води і санітарії як для міського так і сільського населення передбачає:

1. зниження рівня забрудненості стічних вод, скидання неочищених водяних стоків, завдяки використанню і інноваційних технологій для очистки води;

2. збільшення рівня ефективного використання води;
3. розробку і впровадження системи заходів ефективного управління водними ресурсами [17; 19].

Великого значення у розвитку загальноекономічного потенціалу країни набуває проблема енергетичного забезпечення та доступу до недорогих, сучасних джерел енергії.

Україна володіє значним енергетичним потенціалом (енергетичні потужності ТЕС - 48,1%, АЕС - 23,9%, ТЕЦ - 12,3%, ГЕС - 8,2%, альтернативні джерела – 7%)[21]. Проте, сучасне потужне виробництво, для вирішення власних виробничих задач, використовує в значному обсязі, різноманітні джерела енергії, що зменшує частку загальної енергії, виснажує природні ресурси. У зв'язку з цим, важливого значення набуває, необхідність розвитку інфраструктури та технологій забезпечення постійного та недорогого енергопостачання, збільшення резервних потужностей та електрогенерації, зменшення енергоємності виробництва. Акцентується увага на збільшенні частки енергії з відновлюваних джерел через механізм впровадження додаткових потужностей, наприклад реалізація альтернативної енергетики «Зелений тариф» (використання енергії вітру, сонця, біомаси, газу і т.д.), що у підсумку збільшує виробництво електроенергії, оптимізує технологічні витрати у розподільних мережах; підвищує загальну енергоефективність економіки [28; 31].

Шляхи розвитку енергетичної сфери та її екологізація закріплені у Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», основних правових засадах державної екологічної політики України та спираються на положення енергетичного й екологічного законодавств ЄС (Україна як член Енергетичного Співтовариства).

Досягнення даної цілі сталого розвитку (надалі – ЦСР) реалізується через виконання наступних завдань: забезпечити стале енергопостачання, за рахунок використання інноваційних технологій, розширення інфраструктури енергообміну; реалізація принципу диверсифікації, первинних енергетичних надходжень; збільшити частку енергії з відновлюваних джерел, введення додаткових потужностей; забезпечити зростання енергоефективності економіки.

В контексті сталого розвитку національної економіки, великого значення набуває економічне зростання та гідні умови праці, що здатні забезпечити благополучне та повноцінне життя кожному члену суспільства. Економічне зростання та гідні умови праці як ЦСР, передбачає: створення відповідних умов, для задоволення власних потреб; подолання бідності та соціально - нерівності; розширення можливості працевлаштування та створення гідних умов праці; вільний доступ до фінансових ресурсів, послуг і т.д. [10;11]. Вирішення даних задач сприятиме: стійкому економічному зростанню країни, модернізації виробництва, розвитку інноваційних технологій; розширенню притоку інвестицій, підвищенню конкурентоспроможності продукції, виходу України на міжнародні ринки,

розвитку малого та середнього бізнесу. Національні завдання у напрямку забезпечення гідної праці та економічного зростання орієнтовані на:

1. сприяння зростання ВВП, через розвиток інновацій, вихід на зовнішні ринки, модернізацію виробництва, збільшення експорту;
2. сприяння розвитку сучасних, високотехнологічних та конкурентоздатних виробництв;
3. сприяння вирішенню проблем безробіття та підвищенню частки зайнятості населення;
4. зменшення кількості непрацюючої молоді;
5. сприяння створенню гідних, безпечних та якісних умов праці за рахунок впровадження сучасних технологій для охорони праці [4; 7].

За для реалізації цілей сталого розвитку України, необхідність розвитку інформації, промисловості та інфраструктури стає майже пріоритетною задачею. Наголос на значущості даного питання, розкривається відповідно до глобальних питань людства: подолання бідності, гідні умови праці, розвиток економіки і т.д. Мається на увазі, що саме розвиток інформації, промисловості та інфраструктури сприятиме подоланню офіційно визначених світовою спільнотою проблем, стане необхідним підґрунтям для зростання рівня життя людей та підвищення їх матеріального благополуччя.

Інформаційно-інноваційна модернізація технічного та інтелектуального світового потенціалу виступає засадничою парадигмою у підвищенні конкурентоспроможності світової економіки, інноваційного підходу у виробництві, що значно покращує показники ВВП, сприяє підвищенню виробничих потужностей, залученню глобальних інвестицій і т.д. Мова йдеться про те, що будь-яка економічна активність – це, в першу чергу, інформаційне забезпечення та тісна комунікація між різними підрозділами, а не обіг запасів без яких неможливо виробництво. Інформаційний аспект виробництва опосередковує не лише структуру капіталу, але і впливає на зміну виробничих і ринкових параметрів продукції.

Інформаційно-інноваційна модель розвитку національної економіки передбачає стрімкий розвиток техніки та технологій, розробку нових проектів та освітніх програм, гарантує підготовку конкурентоздатних фахівців в галузі економіки [4; 16;]. Інформаційні, інноваційні, технічні та технологічні складові виступають в якості економічного ресурсу та займають особливе значення у національному виробництві, виступають реальним підґрунтям для визначення програми прогресивного розвитку економіки країни.

Інформаційно-інноваційний аспект економіки виявляє тісні зв'язки і взаємозалежності з інфраструктурою ринку. Інфраструктура – це система галузей і сфер діяльності, що сприяють життєзабезпеченню держави та ефективному функціонуванню економіки. Інфраструктура як інтегративний показник включає: основні та виробничі фонди, технічний, транспортний і

енергетичний потенціал, природні ресурси; фінансові інституції, зв'язок, систему матеріального постачання, маркетингові, консалтингові служби, систему підготовки та підвищення кваліфікації кадрів тощо. У даному випадку, стає зрозумілим місце і роль інформації та інновацій у розвитку інфраструктури держави.

Створення стійкої інфраструктури, сприяння індустріалізації та інновацій, виступає наступною ціллю сталого розвитку вирішення якої передбачає: розвиток якісної, надійної та доступної інфраструктури з урахуванням інноваційних технологій; забезпечення існування ефективного та безперервного зв'язку між елементами системи: (освіта, наука, виробництво), що позитивно впливатиме на розвиток інформаційних та комунікаційних технологій, АПК, енергетики, транспорту, промисловості і т.д.; розвиток інфраструктури ринків капіталу; впровадження механізмів стимуляції ефективного використання ресурсів.

Скорочення соціальної нерівності виступає наступною національною стратегією сталого розвитку. Соціальна нерівність, відображає дисбаланс у суспільстві, коли одні соціальні групи мають більшість привілеїв ніж інші; проявляється у обмеженні свобод, обмеженому доступу до освіти та медицини, правовій та майновій нерівності між окремими верствами населення. На думку науковців, загальною причиною нерівності між людьми є нерівномірний розподіл ресурсів, їх обмежений характер, грошова чи майнова акумуляція суспільних благ в «окремих руках», монополізація економіки та інформаційних сфер, що обмежує вільний та рівноправний доступ кожному до тих чи інших ресурсів країни [25; 41].

Соціальна нерівність, як показник соціальної несправедливості, її зростаюча глибина та загрозливі масштаби, зумовлює низький рівень економічного розвитку і брак створюваних матеріальних благ для кожного, унеможлиблює нагромадження статків та отримання доходів окремим верствам населення, проявляється у різних видах дискримінації (за віком, статтю, сексуальною орієнтацією, інвалідністю і т.д.).

Таким чином, проблема соціальної нерівності, актуалізує питання рівних можливостей та шансів між людьми у забезпеченні рівних умов для задоволення власних життєвих потреб; розширенні прав і свобод всіх категорій, не залежно від статку, віку, статусу; однакового доступу всіх членів суспільства до соціальних благ, ресурсів та послуг соціальної сфери і т.д.

У досягненні даної ЦСР Україні необхідно: реалізувати та підтримати підвищення доходів менш забезпеченого населення; впровадження правової політики, щодо стимуляції активної участі усіх громадян, незалежно від соціально-демографічного статусу та характеристик, у діяльності країни; забезпечити рівність між жінками та чоловіками; розробити і впровадити низку законів, що стосуються бюджетно-податкової системи, заробітної

плати та соціального захисту, що поступово допоможе досягти більшої рівності суспільства.

Спад виробництва в окремих регіонах, масштабна урбанізація, що відбувається останнім часом в Україні, призвели до певних диспропорцій у розвитку міст, збільшенням міграції населення із сільських районів до великих міст. Зазначена ситуація, спровокувала, появу нової стратегічної цілі – стійкого розвитку міст та спільнот, що спрямовані на розвиток регіональної інфраструктури та комфортного середовища. У таблиці 3 наведені фактори для комфортного життя [17; 31].

Таблиця 3 – Фактори гідного та безпечного життєвого середовища

Фактори	Характеристика
Забезпеченість житлом та рівень його благоустрою	Доступне, дешеве житло; Належні умови проживання;
Доступний і надійний транспорт	Розвинена транспортна інфраструктура
Доступ до освіти, послуг охорони здоров'я	Будівництво навчальних та медичних закладів; Реформа освіти та медицини;
Якісне дозвілля	Центри дозвілля, Створення зелених містечок, парків;
Чисте довкілля	Вирішення екологічних проблем; Зменшення забруднення повітря, водних та земельних ресурсів.

Джерело: складене автором на основі аналізу матеріалу [46]

Відповідальне споживання розглядається як одна з 17 національних цілей сталого розвитку, що характеризує економне використання та дбайливе ставлення до природних ресурсів та довкілля. Відповідальне споживання та виробництво передбачає таке задоволення економічних інтересів, яке не шкодить навколишньому середовищу. В даному контексті актуальними виступають питання скорочення споживання ресурсів, перехід на альтернативні види джерел та відновлювані енергії; впровадження ефективних зберігаючих та маловідходних технологій; стимулювання продуктивності використання копалин; формування сталої інфраструктури; вільний доступ до основних соціальних послуг і таке ін., за для забезпечення більш високої якості життя для всіх [17; 19].

Відповідальне споживання і виробництво, як задача сталого розвитку, спрямована на збільшення потужностей виробництва, підвищення рівня економіки за рахунок використання ефективних енергозберігаючих технологій; скорочення обсягу використання ресурсів та шкідливих викидів. Тобто мова йдеться про збільшення продуктивного виробництва, при одночасному зменшенні або оптимальному використанні необхідних для цього ресурсів; інноваційні шляхи для забезпечення економічного зростання

і водночас покращення екологічних показників виробничих процесів і продукції.

Відповідальність як ключова категорія у виробництві та споживанні розкриває, в першу чергу, свідоме ставлення як виробників так і споживачів до цих процесів. А це, в свою чергу, потребує не лише розумного використання природних багатств, але й формування екологічної культури у виробників та споживачів.

Наступна ціль Сталого розвитку направлена на боротьбу за поліпшення умов проживання населення та зменшення наслідків кліматичних змін. На сьогоднішній момент в Україні спостерігається несприятлива ситуація щодо зміни кліматичних умов внаслідок збільшення шкідливих викидів та викидів парникових газів (у 2018 р. 344, 1 млн. тон.); глобального потепління. Зміна клімату є однією з найбільш загрозливих проблем як для України, так і світу, може мати негативні та непередбачувані наслідки для наступних поколінь; погіршувати умови навколишнього середовища, екосистеми, водні та лісові ресурси; негативно позначається на стані економіки та сталому функціонуванню енергетичної та місцевої інфраструктури та агропромислового комплексу; підвищує ризики для стану здоров'я населення, загрожує національній безпеці. Рішення даної проблеми відбувається з урахуванням Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотського протоколу та Паризької угоди (скорочення викидів ПГ до 2030) та реалізується через аналіз та оцінку актуальних та потенційних загроз, ризиків, що можуть бути проведені із залученням наукових досліджень; моніторинг економічних та екологічних показників, виявлення загроз та ризиків; розробку стратегій нової екологічної політики, з метою зменшенні вразливості до наслідків зміни клімату. Основним завданням виступає зменшення рівня парникових викидів до рівня 1990р [18; 40].

Збереження морських ресурсів, виступає наступним завданням сталого розвитку, що постало у зв'язку із: скороченням обсягів світового океану, забрудненням морського середовища; збільшенням видобутку морських біоресурсів, що значно виснажує морські та прибережні екосистеми. Безвідповідальне використання морських ресурсів, неконтрольоване скидання суднами баластних вод, забруднення водного середовища виробничими викидами (шкідливими хімічними речовинами), а також пластиком, наносять колосальну шкоду водному середовищу, провокуючі різноманітні екологічні проблеми. Крім того, погіршує ситуацію і проблема збідності рибних запасів майже на третину, що загострює проблему нестачі їжі, особливо для прибережного населення.

Питання збереження морських ресурсів та екосистем регулюється, міжнародною конвенцією ООН з морського права та конвенцією про охорону біологічного різноманіття, та ін. нормативними актами, що передбачають: зменшення частки викидів забруднених стічних вод до світового океану;

оптимізацію добування морських біоресурсів; захист морських екосистем, можливість їх відновлення з використанням інноваційних технологій; і т.д.

Для досягнення цих завдань, велике значення має система державного контролю за дотриманням природоохоронного та водоохоронного законодавства, реформування у сфері охорони морського середовища, а також достатня фінансово-економічна підтримка, зокрема у розробці та впровадженні водоочищувальних та водозберезувальних технологій [19; 27].

Вирішення екологічних проблем людства, передбачає захист та відновлення екосистем суші, що спрямоване на боротьбу з опустелюванням, ерозією, зневодненням земель, підвищення рівня їх родючості; збільшення обсягу територій природно-заповідного фонду, покращення стану земель та ґрунтів. Досягнення цієї цілі відбувається через реалізацію наступних механізмів: забезпечення раціонального та відповідального використання лісових, степових, гірських, морських та прісноводних екосистем; впровадження ефективної екологічної та земельної політики; застосування інноваційних технологій для збереження біорізномаяття та відновлення екосистем суші.

Найбільш серйозним викликом для сучасної України є війна на Донбасі, що іде в абсолютний розрив з 16 ціллю національного сталого розвитку. Мир, справедливість і сильні інститути є засадничими цінностями розвитку суспільства, індикаторами його благополуччя, демократії та свободи. Розбудова відкритого, гуманістичного та правового суспільства забезпечує стійкий розвиток держави та визначається різними індексами: індексом SCORE (індекс соціальної згуртованості і примирення); індексом довіри до правоохоронної системи; кількості осіб, що потерпіли від насильства та торгівлі людьми; кількості правопорушень (вилученої зброї) і т.д. [37]. Завдання, що передбачені ціллю 16 «Мир, справедливість та сильні інститути», направлені на протидію міжнародній злочинності, тероризму, насиллю, дискримінацію, експлуатації людей.

У зв'язку з нерегульованим збройним конфліктом на Донбасі та анексією Росією АР Крим, досягнення цієї 16 цілі має для України пріоритетне значення. В якості першочергових завдань в цьому напрямку можна зазначити про зменшення насильства, корупції, обсягу незаконної зброї і т.д; відповідно підвищення рівня довіри до суду та обізнаності громадян про безоплатну правову допомогу; підвищення ефективності діяльності органів влади та місцевого самоврядування; досягнення соціальної справедливості тощо, і найголовніше – це відновлення миру і суверенності України. Відновлення миру та державного суверенітету над тимчасово окупованими територіями закріплено у відповідних документах та нормативних актах та потребує участі міжнародних партнерів.

Партнерство виступає останньою 17 ціллю СР і виступає майже головним фактором у забезпеченні стабільного розвитку як України, так і світу загалом. Поглиблення міжнародного співробітництва України

сприятиме сталому розвитку України відповідно екологічного, економічного та соціального напрямків.

Таким чином, теоретичний аналіз проблеми сталого розвитку України, засвідчив її фундаментальне значення для подальшого процвітання країни. Україна є частиною світової спільноти, а угода про асоціацію з ЄС зумовила взяття державою зобов'язань у вирішенні ЦРТ, запроваджених у 2000р, та пролонгованих до 2030. ЦСР України закріплено у відповідних документах (Указ президента «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030р» та інші 145 нормативно-правових актів Уряду), та складає 11 цілей та 86 національних завдань, що сприяють забезпеченню сталого розвитку як на національному так і на міжнародному рівнях.

За для укріплення демократичного устрою, Україна надала прихильність сталому розвитку у період з 2015 до 2030 рр. Тому починаючи вже з 2015 р., держава почала формувати та впроваджувати низку реформ, націлених на реалізацію соціально–економічних трансформацій і укріплення демократичного устрою. Як зазначено у документі «Добровільний національний огляд», «Результатом інклюзивного процесу адаптації ЦСР для України з урахування специфіки національного розвитку стала система ЦСР, яка складається із 86 завдань зі 183 показниками для моніторингу» [47, с. 6].

Спираючись на Звіт Міністерства фінансів України за 2020 рік. У таблиці 4 наведене одне з головних завдань ЦСР.

Таблиця 4 - Завдання та індикатори ЦСР «Подолання бідності»

Завдання 1.1	Індикатор 1.1.1.
Скоротити в 4 рази рівень бідності, зокрема шляхом ліквідації її крайніх форм	Частка населення, чий середньодушові еквівалентні сукупні витрати є нижчими за фактичний (розрахунковий) прожитковий мінімум, %
	Індикатор 1.1.2.
	Частка осіб, добове споживання яких є нижчим за 5,05 доларів США за ПКС, %
Завдання 1.2	Індикатор 1.2.1.
Збільшити охоплення бідного населення адресними програмами соціальної підтримки	Частка бідних, які охоплені державною соціальною підтримкою, в загальній чисельності бідного населення, %
Завдання 1.3.	Індикатор 1.3.1.
Підвищити життєстійкість соціально вразливих верств населення	Співвідношення рівнів бідності домогосподарств з дітьми та домогосподарств без дітей, рази
	Індикатор 1.3.2.
	Частка витрат на харчування в сукупних витратах домогосподарств, %

Джерело: [46, с.14]

Аналізуючи дані п'яти індикаторів, які вимірюють просування амбітної національної цілі, позитивна динаміка спостерігається у індикатора 1 та 4, у яких за двома показниками спостерігається передчасне досягнення поставленої цілі на 2020 рік, що говорить про позитивний рух і ще більше скорочення у майбутньому. Тому у рисунку 2 наведені прогнозні дані до 2030 р., за для подолання бідності в Україні.

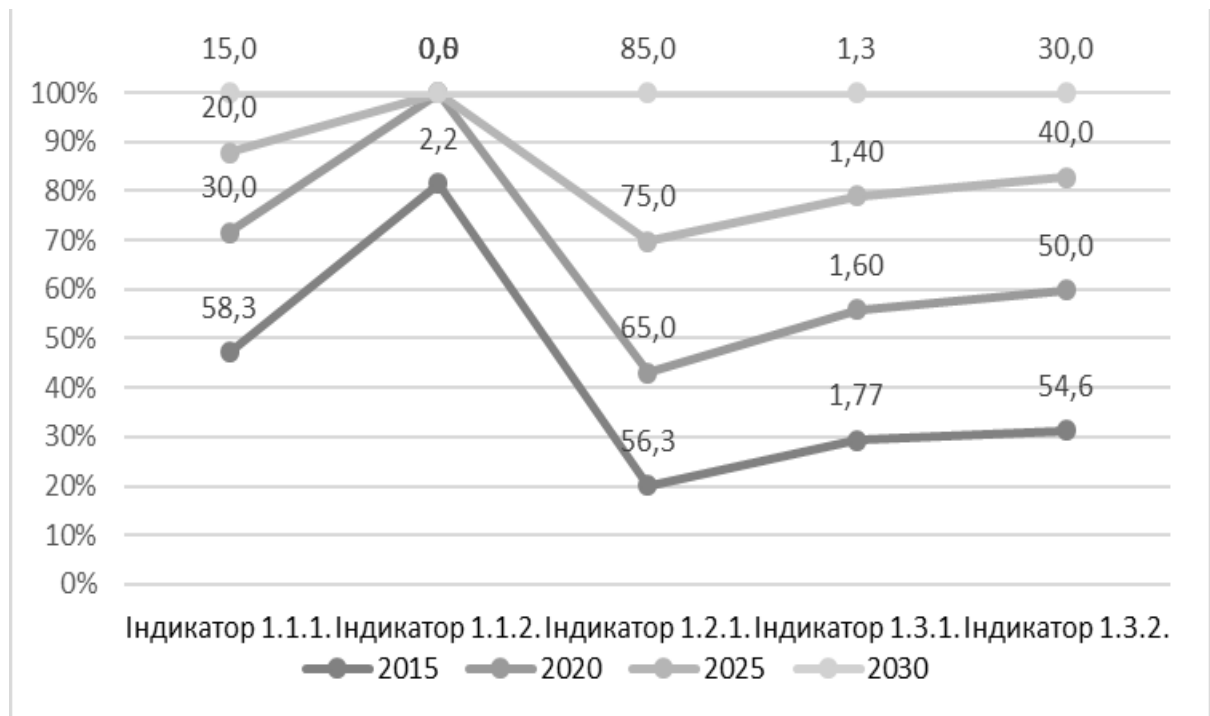

Рисунок 2 – Рівень подолання бідності

Джерело: складене автором за даними [47 с.15]

За завданнями наведеними у таблиці 4, ми можемо сказати, що за останні п'ять років відсоток населення, яке мало нижчі доходи, ніж було закладено розрахунками «частка населення, чиє добове споживання є нижчим за 5,05 дол. США за ПКС на особу», [47, с.17] значно скоротилося з 58,3 % до 15,0 %, що говорить про те, що населенню вистачає ресурсів не лише на оплату стандартного надання соціальних послуг, як спостерігалось у минулі роки, а й на розвиток себе, як особистості. Програма досягнення 1 цілі, була виконана ще до 2030 року, тобто ми можемо прогнозувати ще більше зменшення показника даного індикатора у відсотковому виразі. Також, програма соціальної допомоги вразливому населенню, на сьогоднішній день, працює досить ефективно ніж п'ять років тому.

Але, для більш впевненого та продуктивного майбутнього, необхідно удосконалювати те, чого домоглися на сьогоднішній день. Тому можна виокремити певні рекомендації задля досягнення даної цілі подолання бідності, а саме: об'єктивний розподіл коштів допомоги соціальної підтримки, якомога більше залучення населення з меншими доходами до системи державної підтримки, при цьому зменшуючи кількість населення з

більш високими доходами у даному розділі; залучення непрацюючих працездатних громадян до програм соціальної підтримки, через доручення їх у діяльності громадського життя; скорочення дитячої немонетарної бідності, через поширення послуг для розвитку дитини на всіх етапах, на безоплатній основі; підтримка фінансової змоги домогосподарств як з дітьми так і без них, через збільшення можливостей за для розвитку шляхом надання безоплатних чи частково безоплатних робіт та послуг певним домогосподарствам.

Аграрна індустрія є рушійною силою економіки України, адже вона задовольняє потребу населення у продовольстві приблизно на 90%. За останні роки аграрно-промисловий комплекс створюючи 14% ВДВ і більше 40% експорту продукції країни [47].

Також варто зазначити, що мала вірогідність стійкого розвитку у реалізації співвідношення рівня бідності «домогосподарств із дітьми та домогосподарств без дітей», проте у 2018 році цільовий орієнтир на горизонті до 2020 року вже досягнутий, проте порівняно з 2015 роком це співвідношення не змінилося і становить 1,5 рази (за результатами уточненої звітності значення цього індикатора у 2015 році переглянуте з 1,77 до 1,5. Тому цільове значення на горизонті до 2020 року – 1,6 – було досягнуто де-факто) [46, с.22].

Вітчизняна продукція аграрного сектору відома у 200 країнах світу, та займає передові місця на міжнародних ринках за обсягом експорту. Найбільш затребувана продукція світового ринку представлена у таблиці 5.

Таблиця 5 – «Місце вітчизняної продукції у світових рейтингах»

Місце у рейтингу	Назва продукції
1	Олія соняшникова
3	Кукурудза
3	Насіння олійних культур
4	Ячмінь
6	Пшениця

Джерело: складене автором на основі [47].

Якість експортних товарів за кордон, та їх рейтинг на світовому ринку говорять, про досить якісну продукцію, що користується досить великим попитом у іноземних споживачів.

У другу ЦСР інтегруються наступні взаємопов'язані стратегії економічного розвитку; ефективне сільське господарство і виробництво якісних продуктів харчування, а також загальна доступність населення до збалансованого харчування.

Друга ціль ЦСР вимірюється одинадцятьма індикаторами, при чому за дев'ятьма показниками спостерігається позитивна динаміка щодо її досягнення до 2030 року, оскільки на 2020 рік її досягнення вже було зафіксовано за 7-ма індикаторами.

Рушійна сила подолання голоду та розвитку сільського господарства наведена у таблиці 6.

Таблиця 6 - Завдання та індикатори ЦСР «Подолання голоду та розвиток сільського господарства»

Завдання 2.1	Індикатор 2.1.1.
Забезпечити доступність збалансованого харчування на рівні науково обґрунтованих норм для всіх верств населення	Споживання м'яса в розрахунку на одну особу, кг/рік
	Індикатор 2.1.2.
	Споживання молока в розрахунку на одну особу, кг/рік
	Індикатор 2.1.3.
	Споживання фруктів у розрахунку на одну особу, кг/рік
Завдання 2.2	Індикатор 2.2.1.
Підвищити вдвічі продуктивність сільського господарства, в першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій	Продуктивність праці в сільському господарстві, тис. доларів США на одного зайнятого
	Індикатор 2.2.2.
	Індекс сільськогосподарської продукції, %
Завдання 2.3.	Індикатор 2.3.1.
Забезпечити створення стійких систем виробництва продуктів харчування, що сприяють збереженню екосистем і поступово покращують якість земель та ґрунтів, в першу чергу за рахунок використання інноваційних технологій	Індекс виробництва харчових продуктів, %
	Індикатор 2.3.2.
	Частка продукції харчової промисловості та переробки сільськогосподарської сировини в експорті груп 1-24 УКТЗЕД, %
	Індикатор 2.3.3.
	Частка сільськогосподарських угідь під органічним виробництвом у загальній площі сільськогосподарських угідь України, %
Завдання 2.4.	Індикатор 2.4.1.
Знизити волатильність цін на продукти харчування	Індекс споживчих цін на продукти харчування (середньорічний), %

Джерело [47, с.20]

Агропромисловий комплекс є рушійною силою економіки України, через те, що вносить вагомий внесок у ВВП (10,1 % ВВП за 2018 рік) та у формуванні близько половини експорту країни (44,3 % за 2019 рік). Важливим чинником у розвитку сільського господарства та виробництва харчових продуктів, є раціоналізація виробничих процесів.

Таким чином за 2019 рік відбулося інвестиційне зростання у порівнянні з 2015 роком, інвестиції у сільськогосподарську галузь збільшились у 2,0 рази, тоді коли інвестування харчових технологій зросло на 2,4 рази. На

графіку представленому у рисунку 3, відображено приблизний розвиток зазначених вище індикаторів, до 2030 року.

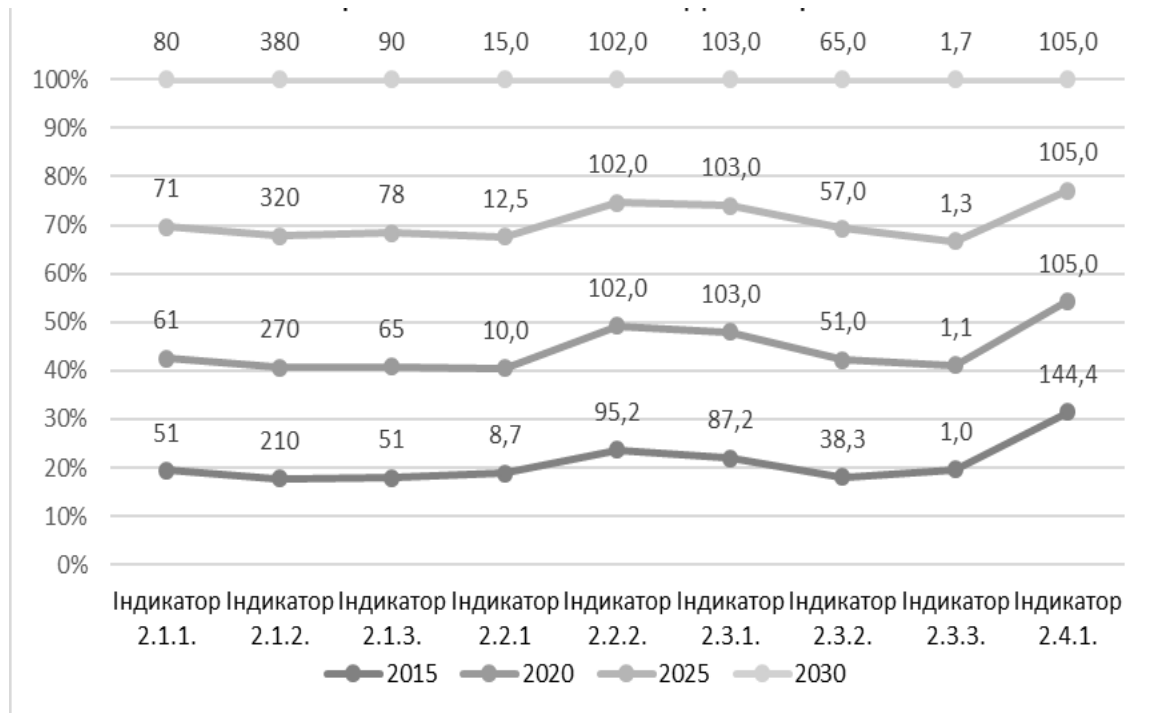

Рисунок 3 – Прогнозні значення Індикаторів

Джерело складене автором на основі даних [47, с.21]

Спираючись на індикатори, що наведені в таблиці 6, можна сказати, що за останній період споживання продуктів харчування (м'яса, молока риби та фруктів) помірно збільшується.

Станом на 2019 рік, кількість спожитого м'яса в цілому по Україні збільшилося з 50,9 до 53,6 кг/рік на одну особу (ціль на 2020 – 61,0); споживання молочних продуктів зросло до 200,5 кг/рік на одну особу (ціль на 2020 – 270,0); вживання риби та морепродуктів за п'ять років зросло з 8,6 до 12,5 кг/рік; використання у раціоні овочів зросло з 160,8 до 164,7 кг/рік, що свідчить про здатність населення забезпечити себе збалансованим харчуванням, як того вимагають норми встановлені для всіх верств населення.

Збільшення майже у два рази продуктивності праці у даному секторі, відбувалася помірним шляхом, і протягом аналізуючих п'яти років даний показник по Україні збільшився з 8,68 тис. дол. до 10,83 тис. дол. на одного працюючого. Аналітики прогнозують збільшити цей показник у 2030 року до 15,0 тис. дол. на одного зайнятого, що з великою вірогідністю більше можливо, аніж неможливо. Що стосується індексу сільськогосподарської продукції за останні роки він мав тенденцію як до збільшення так і до зменшення.

У програмі ЦСР аналітики та прогнозисти мають намір тримати даний показник у стабільності, а саме на рівні 102,0%. Показник виробництва

харчових продуктів має тенденцію до помірнього зростання, так наприклад пікове виробництво м'яса та м'ясопродуктів спостерігалось у 2016 – 2017 рр., і становив 104,1 та 104,3%. Прогнозні цільові дані встановлені на 2020 – 2030 рр., мають намір збільшити його до 103,0%, і тримати його у стабільності.

Скорочення волатильності цін для продуктів харчування планується знизити до 105,0%, станом на 2019 рік, цей показник знизився з 144,4 до 108,3%, що є досить гарним проявом того, що країна розвивається і досягає поставлених цілей.

Задовольнити потребу у наданні якісній освіті та гідного доступу до неї є рушійною силою розвитку суспільства. Освіта повинна поєднувати в собі певні вектори, а саме: «якість»; «справедливість»; «доступність»; «залучення та всебічне захоплення» [47, с. 36].

Держава приділяє найбільше уваги шкільній освіті, а також рівню грамотності населення. У розділі освіти не спостерігається вагома гендерна та соціальна несправедливість. Але чимраз збільшувати обсяг освітньої підготовки здійснюється через послаблення якості надаваної послуги освіти. Відбувається загострення соціально – економічних проблем, через комерціалізацію освіти. Незважаючи на законодавчо задекларовані права на таку освіту, як дошкільна, та досить вагомий попит на даний вид послуги, рівень залучення дошкільнят до освіти лишається незадовільним.

Спираючись на звіт МінФіна [46] можна сказати, що у 2015 році кількість п'ятирічних дітей, що відвідували ДНЗ складає лише 77,4% міського населення дітей, та 57,4% дітей, які проживають у сільській місцевості.

Мала чисельність дитячих садків, їхня переповненість, не сучасність матеріально – технічної бази, майже відсутність форм еквіваленту підготовки до школи, завищена ціна на послуги у приватному секторі – усі ці чинники погіршують ймовірність того, що дитина буде здатна стати першокласником у здобутті «рівних стартових можливостей» [47, с.36].

Потрібно повною мірою реалізувати діяльність дошкільної освіти, надавши якісний догляд, виховання і навчання для всіх дітей. Не беручи до уваги стан здоров'я дитини, місце проживання, а також рівень доходу сім'ї.

Тому у наведеній нижче таблиці 7, представлені завдання та індикатори, для удосконалення освітньої програми. А у рисунку 4, відображено графічно, чого змогла досягти країна, і що ще треба зробити.

Дана ЦСР огортає два основні напрями за для забезпечення всеохоплюючої та якісної освіти і змоги навчатися протягом усього життя для всього населення. З усіх індикаторів, які вимірюють загальні досягнення четвертої цілі; за трьома з них, вже визначені цільові орієнтири, що були досягнуті до кінця 2020 року; за двома – існує більша вірогідність для досягнення поставленої мети. На рисунку 4 продемонстровано прогноз за всіма індикаторами до 2030 року у розділі розвитку освітніх програм для всього населення країни.

Таблиця 7 – ЦСР «Якісна освіта»

Завдання 4.1	Індикатор 4.1.1.
Забезпечити доступність якісної шкільної освіти для всіх дітей та підлітків	Частка населення, задоволеного доступністю та якістю послуг шкільної освіти, %
Завдання 4.2.	Індикатор 4.2.1.
Забезпечити доступність якісного дошкільного розвитку для всіх дітей	Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком 5 років, %
Завдання 4.3.	Індикатор 4.3.1.
Забезпечити доступність професійної освіти	Частка домогосподарств, які потерпають через відсутність коштів для отримання членом родини будь-якої професійної освіти, %
Завдання 4.4.	Індикатор 4.4.1.
Підвищити якість вищої освіти та забезпечити її тісний зв'язок з наукою, сприяти формуванню в країні міст освіти та науки	Місце України у рейтингу Global Competitiveness Report за напрямом «вища освіта»
	Індикатор 4.4.2. Кількість університетських міст, одиниць
Завдання 4.5.	Індикатор 4.5.1.
Збільшити поширеність серед населення знань і навичок, необхідних для отримання гідної роботи та підприємницької діяльності	Рівень участі дорослих та молоді у формальних та неформальних видах навчання та професійної підготовки за останні 4 тижні, % населення віком 15–70 років
	Індикатор 4.5.2 Частка населення, яке повідомило, що за останні 12 місяців користувалось послугами Інтернету, %
Завдання 4.6.	Індикатор 4.6.1.
Ліквідувати гендерну нерівність серед шкільних учителів	Частка чоловіків серед шкільних учителів, %
Завдання 4.7.	Індикатор 4.7.1.
Створити у школах сучасні умови навчання, включаючи інклюзивне, на основі інноваційних підходів	Частка сільських денних загальноосвітніх навчальних закладів, що мають доступ до Інтернету, %
	Індикатор 4.7.2.
	Частка сільських денних загальноосвітніх навчальних закладів, що мають комп'ютерні програмні засоби навчання, %
	Індикатор 4.7.2. Частка денних загальноосвітніх навчальних закладів, в яких організовано інклюзивне навчання, %

Джерело: [47, с.34]

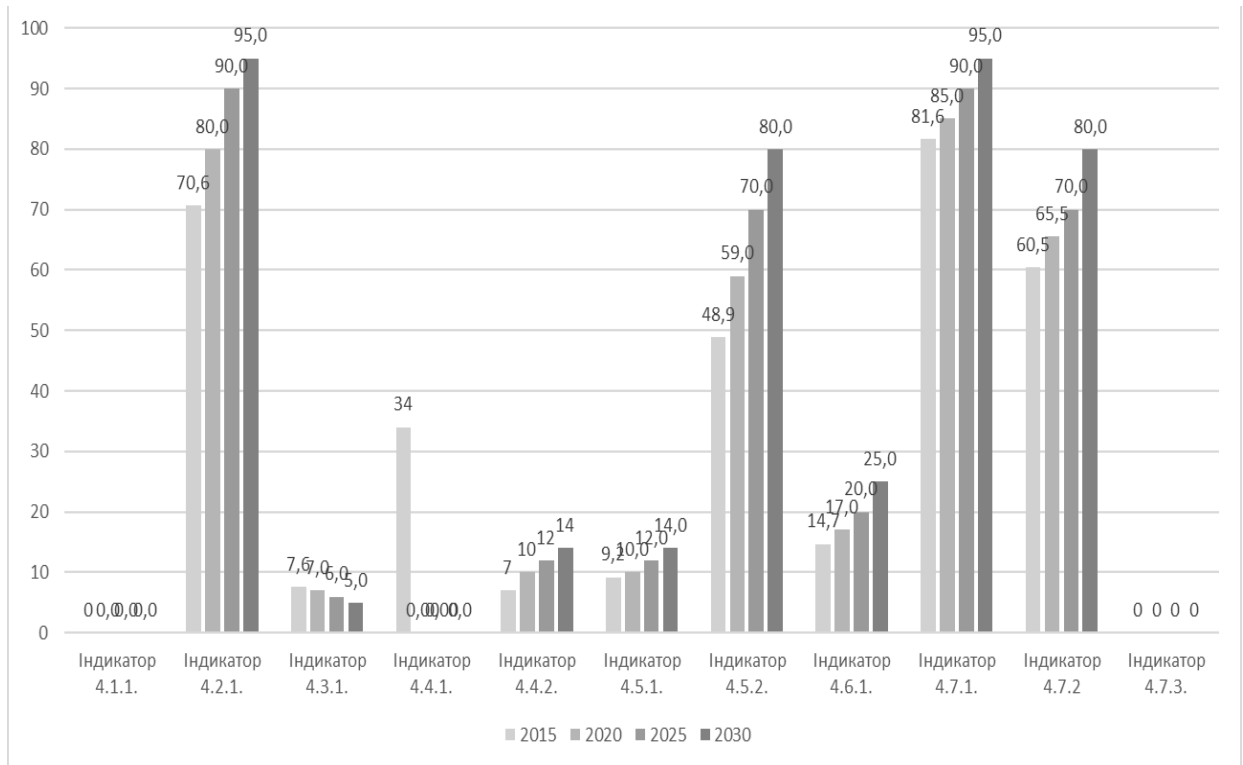

Рисунок 4 – Здобутки Якісної Освіти

Джерело: складене автором на основі [47, с.35]

Аналізуючи рисунок 4, ми спостерігаємо, що дані по індикатору 4.1.1. відсутні, через те, що у нашій країні не проводяться опитування чи тестування на теми задоволення освітньою програмою у школах, ліцеях, ВНЗ і т.д., тому задоволеність населення освітньою програмою спрогнозувати допоки неможливо.

Індикатор 4.2.1. показує позитивну динаміку до збільшення відсотка доступності до якісної дошкільної освіти, даний показник планується збільшити з 70,6% (2015 р.) до 95,0% (2030 р.), ціллю на 2020 рік даний відсоток складає 80,0%, що свідчить про значне збільшення дітей віком п'яти років у ДНЗ, у відсотковому розрахунку.

Індикатор 4.3.1. показує нам відсоткове скорочення частки населення, яке не мало змоги через брак коштів отримувати гідну професійну чи професійно-технічну освіти. Нині цей показник скорочується, що говорить про те, що домогосподарства можуть дозволити члену своєї родини отримувати будь-яку професійну освіти.

Індикатор 4.4.1. відображає конкурентоспроможність країни у всіх її економічних функціях. Якщо Україна у деяких показниках втрачала позиції, то стосовно такого розділу, як освіта держава піднялася з 46-го місця на 44-те, і також відбулося збільшення розвитку такої сфери, як бізнесу. Станом на кінець 2019 року, Україна посідає 85 місце з 141 країн, з показником індексу 57,0. Також прогнозується збільшення кількості місць у державних ВНЗ з 7 у 2015 р., до 14 у 2030 р.

Винятковість гендерних проблем в Україні у всеосяжних рисах віддзеркалює невідповідністю, що породили певні стереотипи. Застарілість

систем соціального захисту, хиткий потенціал національного процесу удосконалення становища жінок та недостатність політичної волі. Завдання подолання гендерної нерівності жінок і дівчат наведена у таблиці 8.

Таблиця 8 – ЦСР «Гендерна рівність»

Завдання 5.1.	Індикатор 5.1.1.
Створити умови для ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок і дівчат	Кількість нормативно-правових актів, переглянутих або прийнятих з метою забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків та недопущення дискримінації щодо жінок і дівчат, одиниць
Завдання 5.2.	Індикатор 5.2.1.
Знизити рівень гендерно зумовленого та домашнього насильства, забезпечити ефективне запобігання його проявам та своєчасну допомогу постраждалим	Частка жінок віком 15–49 років, які пережили принаймні одну з форм фізичного та/або сексуального насильства, %
	Індикатор 5.2.2.
	Кількість звернень щодо насильства в сім'ї, тис.
Завдання 5.3.	Індикатор 5.3.1.
Заохочувати спільну відповідальність за ведення господарства та виховання дитини	Співвідношення тривалості неоплачуваної домашньої роботи (ведення господарства, догляд за дітьми та іншими родичами тощо) жінок та чоловіків, %
Завдання 5.4.	Індикатор 5.4.1.
Забезпечити рівні можливості представництва на вищих рівнях прийняття рішень у політичному та суспільному житті	Частка жінок серед депутатів ВРУ, %
	Індикатор 5.4.2.
	Частка жінок серед депутатів обласних рад та місцевих рад міст обласного значення, %
	Індикатор 5.4.3.
	Частка жінок серед посад вищого корпусу державної служби (посади категорії «А»), %
Завдання 5.5.	Індикатор 5.5.1.
Розширити доступ населення до послуг з планування сім'ї та знизити рівень підліткової народжуваності	Рівень поточного використання сучасних методів контрацепції серед заміжніх та сексуально активних незаміжніх жінок віком 15–49 років, %
	Індикатор 5.5.2.
	Коефіцієнт народжуваності жінок вікової групи 15–19 років (кількість живонароджених на 1000 жінок відповідного віку)
Завдання 5.6.	Індикатор 5.6.1.
Розширити економічні можливості жінок	Співвідношення середньої заробітної плати жінок і чоловіків, %
	Індикатор 5.6.2.
	Середньозважений індекс підприємницької діяльності жінок (Індекс політики щодо МСП), балів
	Індикатор 5.6.3.
	Рівень зайнятості жінок віком 25–44 роки, які мають дітей віком 3–5 років, %

Джерело: [47, с.42].

Сформовані реформи протягом 2016 – 2019 рр., аби забезпечити гендерну рівність були спрямовані аби уніфікувати гендерні підходи у всіх сферах життєдіяльності суспільства, аби утворити можливість нести цільові орієнтири за індикаторами, що викладені вище. Зосібна окремо аби нести збільшення частки нормативно–правових актів, за допомогою перегляду чинних та через прийняття нових з метою підтримки рівних прав та можливостей між жінками та чоловіками, аби не допустити дискримінації по відношенню до них. У рисунку 5 наведено прогностичні досягнення до 2030 року для ЦСР 5.

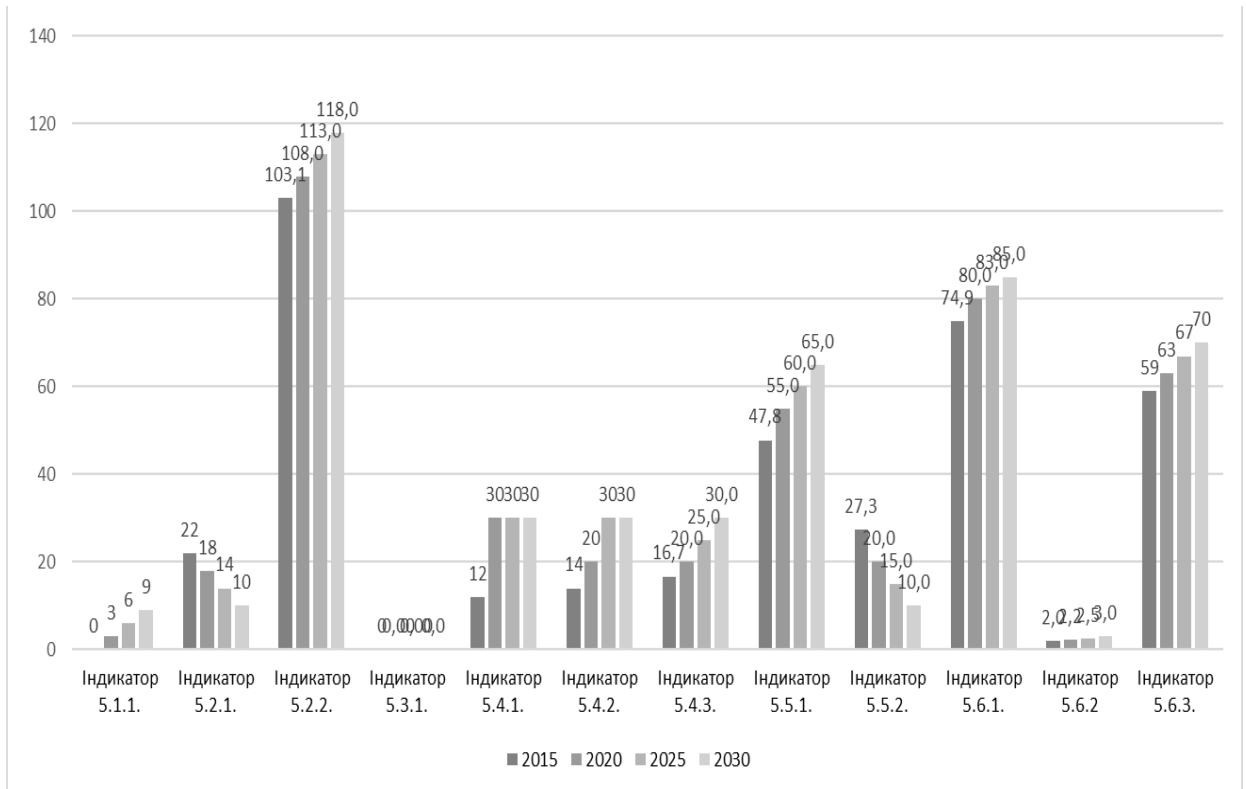

Рисунок 5 – Прогноз гендерної рівності
Джерело складене автором на основі даних [46, с.33-37]

Аналізуючи рисунок 5, та спираючись на завдання наведені у таблиці 8, ми бачимо, що відбувається зростання індикатора 5.1.1., тобто станом на 2019 – 2020 рр., число нормативно–правових актів, які були переглянуті чи складені наново, з прагненням задовольнити рівність прав і можливостей жінок і чоловіків та ембарго дискримінації у відношенні жінок та дівчат ведеться до збільшення, і станом на 2020 р., даний індикатор дорівнює 3 одиницям, тобто у 2020 році було прийнято 3 нормативно–правових актів.

Стосовно показників насилля в сім'ї, з одного боку така ситуація має як позитивні так і негативні сторони. Позитивним моментом збільшення даного показника є те, що люди перестали приховувати ситуація сімейного насилля, але з іншого боку сам факт збільшення насильства в сім'ї виступає тривожною тенденцією в майбутньому.

Аби покращити ситуацію гендерної рівності між жінками та чоловіками, необхідно надати можливість першим приймати участь у політичному житті. Починаючи з 2015 року кількість жінок у ВРУ збільшилася з 12% до 20 (у 2019 р.), ціль на майбутнє передбачає, що кількість жінок у Верховній Раді України зросте до 30%, і буде триматися даного показника аж до 2030 року. Також частину жінок серед депутаток обласних та місцевих рад, прогнозується збільшити до 30% (нині вони становлять 25%).

У цілому проблематика непередбачуваної вагітності є досить актуальною для країни. Як засвідчує «Національна доповідь ЦСР України», «майже половина респонденток МДОУ-2007 (46,2% жінок віком 15–49 років) повідомили принаймні про один аборт упродовж свого життя» [47, с.43].

Прогнозні показники показують нам, що відбудеться зростання населення, яке відповідально ставиться до майбутнього планування родини, тобто відсоток жінок, які використовують контрацептиви за для запобігання небажаної вагітності з кожним роком буде збільшуватися.

Народжуваність у віковому проміжку 15–19 років з кожним роком скорочується, станом на 2015 рік кількість народжуваних дівчат на 1000 народжуваних жінок складав 27,3, трійка лідерів даного показника займає Вінницька, Волинська та Дніпропетровська області. Нині індикатор має тенденцію до зменшення, і вже у 2019 році кількість народжуваних дівчат становила 16,9 в цілому по Україні.

Таким чином можна зазначити, що поставлена ціль була досягнута раніше 2020 року. Можна припустити, що за сприятливих умов та правильної державної соціальної політики показник ранньої народжуваності серед дівчат віком до 20 років буде ще зменшуватись.

Збільшення економічного потенціалу жінок є ще однією умовою гендерної рівності. Що означає мінімізацію розриву між заробітною платою чоловіків та жінок. В Україні за останні п'ять років дохід жінок складав 74,9% (у 2015 р.), від заробітної плати чоловіків, що свідчить про те, що з/п жінок менша ніж у чоловіків. Проте у період 2016–2019 рр. представлений індикатор поступово збільшувався, і у 2019 р. – 77,2%. Ціль яка встановлена на 2020 р., має на меті збільшити його до 80,0%.

Економіка України значну частину своєї незалежності перебувала у тих чи інших кризах. Тому в економіці упродовж певного часу прослідковувалися від'ємні процеси деіндустріалізації, домінування низького технологічного створення, свідома усадка наукового ресурсу, та еманация професійних кадрів, також приріст фізичного зістарення основних засобів.

Тому підйом даної цілі на більш вигідне місце, є пріоритетною мірою, для того аби забезпечити гідну економічну ситуацію в країні. Але для того, щоб мати більш менш стабільну економіку, необхідно дотримуватися певної стратегії, еволюція позитивних ідей і т.д.

Досягнення ЦСР 8 неможливе без двох головних показників рушійної сили, це «економічне зростання» та «гідна праця».

З наведених завдань і індикаторів у таблиці 9, ми бачимо певний орієнтир на подолання наступної ЦСР.

Таблиця 9 – ЦСР «Гідна праця та економічне зростання»

Завдання 8.1.	Індикатор 8.1.1.
Забезпечити стійке зростання ВВП на основі модернізації виробництва, розвитку інновацій, підвищення експортного потенціалу, виводу на зовнішні ринки продукції з високою часткою доданої вартості	Індекс фізичного обсягу ВВП (середньорічний), %
	Індикатор 8.1.2.
	Частка валового нагромадження основного капіталу у ВВП, %
	Індикатор 8.1.3.
	Місце України у рейтингу за Глобальним інноваційним індексом
Завдання 8.2.	Індикатор 8.2.1.
Підвищувати ефективність виробництва на засадах сталого розвитку та розвитку високотехнологічних конкурентних виробництв	Коефіцієнт віддачі основних засобів
	Індикатор 8.2.2.
	Темп зростання продуктивності праці, %
Завдання 8.3.	Індикатор 8.3.1.
Підвищити рівень зайнятості населення	Рівень зайнятості населення віком 20–64 роки, %
Завдання 8.4.	Індикатор 8.4.1.
Скоротити частку молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок	Частка молоді, яка не працює, не навчається і не набуває професійних навичок, у загальній чисельності осіб віком 15–24 роки, %
Завдання 8.5.	Індикатор 8.5.1.
Сприяти забезпеченню надійних та безпечних умов праці для всіх працюючих, зокрема шляхом застосування інноваційних технологій у сфері охорони праці та промислової безпеки	Кількість потерпілих від нещасних випадків на виробництві, які призвели до втрати працездатності на 1 робочий день чи більше, % до рівня 2015 року
	Індикатор 8.5.2.
	Кількість загиблих від нещасних випадків на виробництві, % до рівня 2015 року
	Індикатор 8.5.3.
	Частка працівників, зайнятих на роботах зі шкідливими умовами праці, у загальнообліковій кількості штатних працівників, %

Джерело: [47, с.62-63]

Слід підкреслити, що засновані реформи; курс на євроінтеграцію; перекваліфікація бізнесу з російського на західні ринки, створили умови аби досягти:

- Середньорічного темпу підвищення реального ВВП до рівня 2,9 % (протягом 2016–2019 рр.), відповідне збільшення і частки на одну особу до 3,4 %, через швидке зростання інвестицій та споживчого попиту населення;

- Збільшення рівня зайнятості з 64,4 % (2015 рік) до 66,9 % (2019 р.).

Також можна сказати, що до 2013 року товари машинобудівної галузі спрямовувалися на ринки Російської Федерації, Казахстану та Білорусі близько 61 %. Тому як зазначено у «Добровільному національному огляді», «Саме з виробниками цих країн були створені ланцюги доданої вартості та система кооперації з виробництва високо- та середньо високотехнологічних товарів. Вітчизняні виробництва були зорієнтовані на стандарти та технологічні рівні розвитку цих країн. Тому збройна агресія, а за нею торговельні та транзитні обмеження, запроваджені РФ, фактично унеможливили збереження присутності вітчизняних високо- та середньо високотехнологічних товарів на ринках зазначених країн. Разом з тим, вихід з цією продукцією на європейські ринки або ринки інших розвинених країн, які мають інші вимоги стандартів, інші технологічні рівні розвитку, не є швидким і простим» [46, с.60].

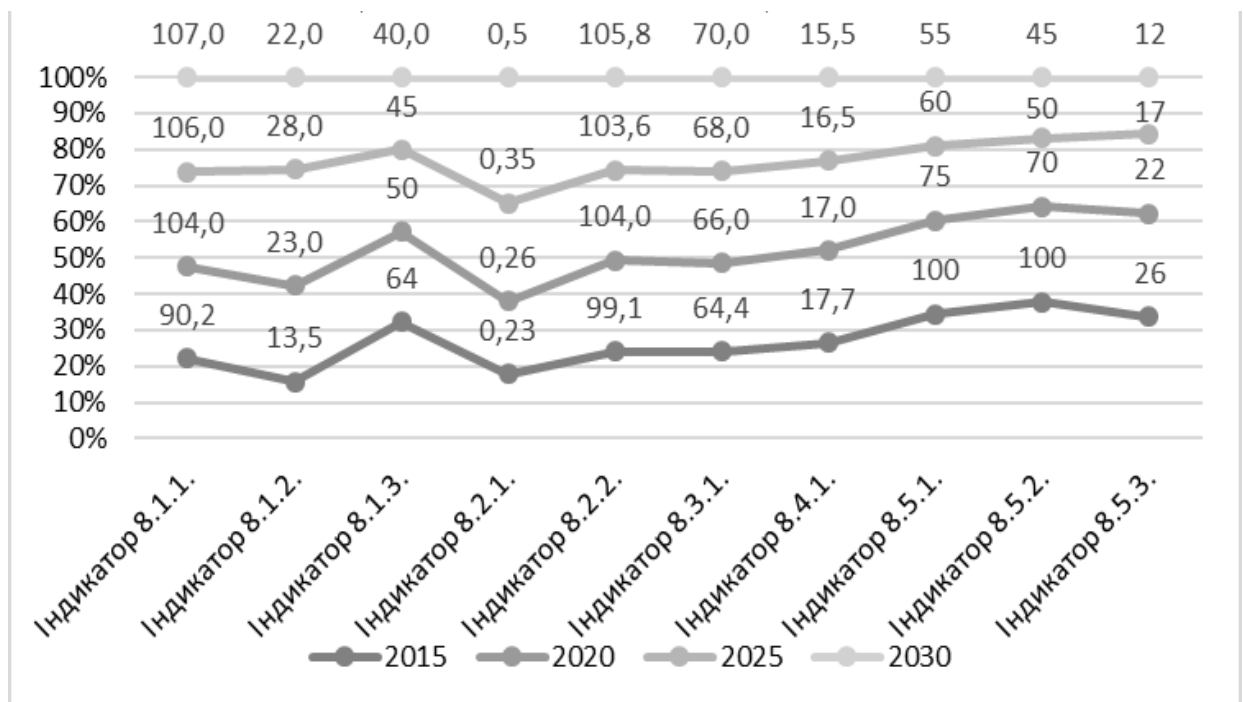

Рисунок 6 – Цілі для подолання ЦСР №8
Складено на основі даних та показників [44, с.45-50]

Аналізуючи дані наведені у рисунку 6, робимо висновок, що середньорічний обсяг ВВП з кожним роком прагне до зростання, так наприклад за 2015–2018 рр., відсоток зріс з 90,2 до 103,4%, прогноз на наступні роки показує зростання ВВП до 107,0% до 2030 року. За даними Державної служби статистики, «у 2016 році відбулося незначне підвищення ВВП (на 2,3%) при зростанні промислового виробництва на 2,8% та уповільненні інфляції до 13,9% у середньорічному розрахунку» [47, стор.65]. Невід’ємною умовою наряду до економічного зростання є просування інклюзивного розвитку, що могло давати по 6–7% приросту ВВП.

У 2020 році, Україна посіла 45 місце у рейтингу «Глобальний інноваційний індекс 2020» [48], продемонструвавши гарний розвиток у галузі «Освіта» піднявшись на +20 позицій, а також на +10 у галузі R&D.

Показник рівня зайнятого населення з кожним роком зростає. Тобто кількість працюючого населення віком від 20 до 64 років зростає. Так наприклад, якщо розділювати за статтю, то відсоток працюючих жінок упродовж 2015–2019 рр., збільшився з 59,1 до 61,6 %, чоловіків з 70,2 до 72,7%; що стосується місцевості, то відсоток працюючих у містах та селах також досить позитивні: у місті, за 2015–2019 рр., динамічне зростання піднялося до позначки від 65,2% до 68,1%, у сільській місцевості з 62,7 до 64,5%, менша кількість працюючих у сільській місцевості зумовлена тим, що там відсутня більша кількість робочих місць, та також тим, що населення потрохи переїздить з села до міста, (дані надані Держстатом) [45, с.46].

Особливо гостро на сьогоднішній день стоїть проблема молоді, яка не включена в освітні процеси та трудову діяльність. Станом на 2019 рік, кількість осіб від 15 до 24 років, яка не отримувала професійну освіту складає 15,6%, причому, серед жінок цей показник складає 19,9%, а серед чоловіків – 11,5%. В порівнянні з 2015 роком, коли цей індикатор складав 17,0%, спостерігається тенденція до зменшення відсотка незайнятої молоді, що свідчить про високу особисту та соціальну відповідальність молодого покоління, розуміння необхідності здобуття освіти, як головної умови ефективної професійної діяльності. І хоча в майбутній перспективі до 2030 року, планується зменшити кількість незайнятої молоді до 15,5%, слід зауважити, що цей індикатор був зафіксований вже у 2019р, тобто можемо констатувати передчасне досягнення зазначеної цілі.

Рівень травмування на виробництві в Україні був і залишається досить високим, проте з кожним роком він має тенденцію до скорочення, тобто за останні п'ять років кількість постраждалих працівників загалом по Україні скоротилася до 91%.

Таблиця 10 – Потерпілі від нещасних випадків трійка рекордсменів

Область	Рік				Темпи приросту		
	2016	2017	2018	2019	2017/2016	2017/2018	2018/2019
Вінницька	109	98	122	115	-10,09	24,49	-5,74
Кіровоградська	145	220	169	192	51,72	-23,18	13,61
Хмельницька	124	122	121	131	-1,61	-0,82	8,26

Джерело [45, с.47]

Аналізуючи показники приросту травматизму на виробництві, ми спостерігаємо, що у період 2016–2017 рр., по Вінницькій обл., кількість травмованих працівників скоротилася на 10,09 %, проте у 2017–2018 роках, він збільшився на 24,49 %, але потім знову зменшився на 5,74 %, по Кіровоградській області цей показник у період 2016–2017 рр. виріс на 51, 72

%, у 2017–2018 рр. зменшився на 23,18 %, а у 2018–2019 рр. знову зріс, але вже на 8,26 %, по Хмельницькій області показник приросту травматизму на виробництві в період 2016–2017 рр. зменшився на 1,61 %, у 2017–2018 також зменшився на 23,18 %, а у 2018–2019 збільшився на 8,26 %.

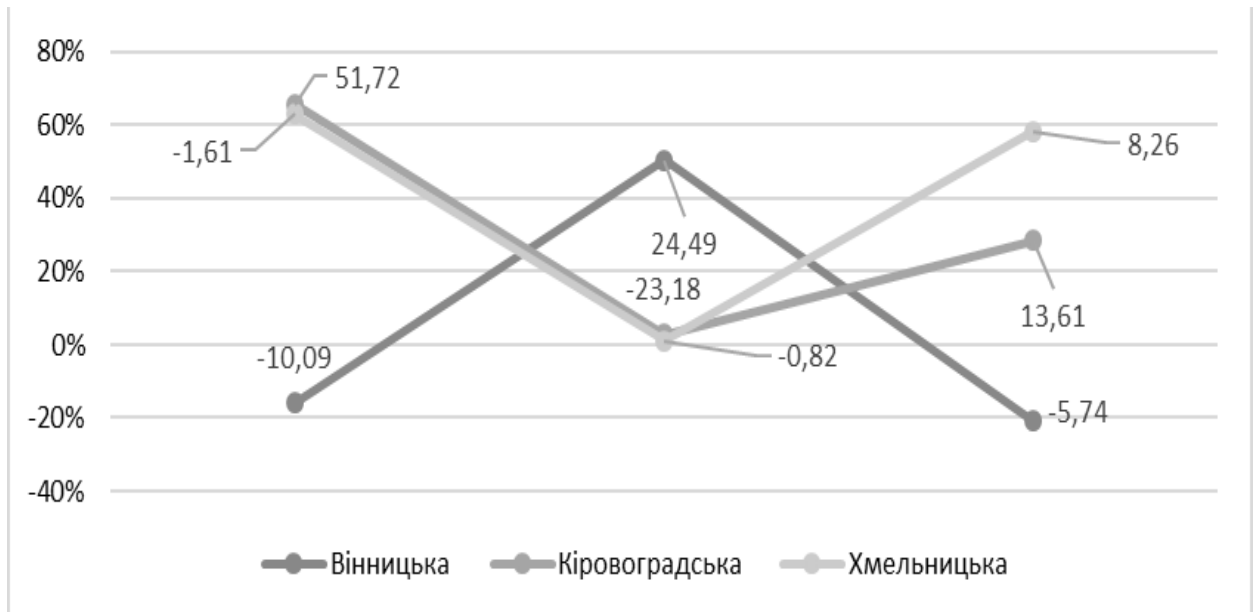

Рисунок 7 – Темпи приросту травматизму на виробництві 2016 – 2019рр.

Складено на основі даних та показників [44]

Ціль яка встановлена для Індикатора 8.5.1 до 2030 року, знизити відсоток постраждалих зі 100 до 55%. Це можливо, якщо підприємство забезпечуватиме працівників захисним спорядженням, та безпечними робочими місцями, а також проводити регулярні інструктажі. Адже іноді, травмування виникають саме через необачність робітників виробничого підприємства.

Індикатор 8.5.2. – демонструє відсотковий показник загиблих на підприємстві до рівня 2015 року. Таблиця 11 демонструє рекордну кількість загиблих на виробництвах.

Таблиця 11 – кількість загиблих на виробництві за 2016 – 2019 рр.

Область	Рік				Темпи приросту		
	2016	2017	2018	2019	2017/2016	2017/2018	2018/2019
Миколаївська	250	250	325	450	0,00	30	38,46
Рівненська	500	325	375	200	-35,00	15,38	-46,67
Івано – Франківська	110	100	130	180	-9,09	30	38,46

Джерело: складено автором на основі джерела [45, с.47 – 48].

Показник темпу приросту смертності на виробництві по Миколаївській області у період 2016–2017 рр. становить 0% тобто смертність на виробництві залишилась на рівні 2016 року, у 2017–2018 рр. показник виріс на 30 %, у

2018–2019 рр. також виріс на 38,46 %, по Рівненській області показник смертності на виробництві у період 2016–2017 рр. зменшився на 35 %, у 2017–2018 рр. виріс на 15,38 %, у 2018–2019 рр. зменшився на 46,67 %, по Івано-Франківській області цей показник у період 2016–2017 рр. зменшився на 9,09 %, у 2017–2018 рр. виріс на 30 %, а у 2018–2019 рр. також виріс на 38,46 %.

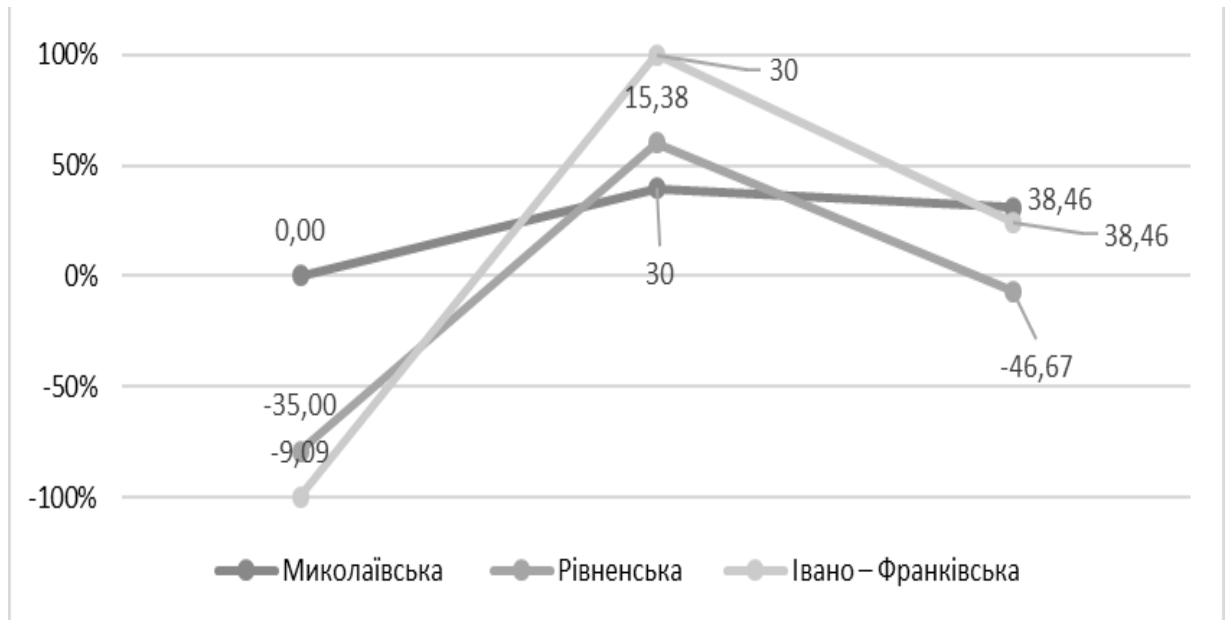

Рисунок 8 – Темпи приросту смертності на виробництві за 2016–2019 рр.

Складено на основі даних та показників [44]

Дана ситуація говорить про те, що ситуація є досить нестабільна, через те що, методи боротьби з виробничим травматизмом та смертністю ґрунтуються на роботі з персоналом, а не модернізацією та вдосконалення виробництва в частині покращення умов та охорони праці, тобто вводяться санкції та покарання проти робітників які допускають порушення правил технічної експлуатації устаткування, правил охорони праці і т.д. Такий метод є більш економічно доцільний для капіталізму, але без достатнього фінансування та модернізації в частині покращення умов та охорони праці не є дієвим, а дає лише тимчасовий результат.

Аби уникнути літальних випадків, необхідно застосовувати найефективніші методи запобігання таких випадків, а саме, здійснення як планових так і позапланових перевірок виробничих інструментів керівниками та експертами питання охорони праці. Дані перевірки повинні проводитися з метою обізнаності стану виробничого устаткування та безпечності робочих місць робітників.

Індикатор 8.5.3. освітлює відсоток працівників, які працюють в шкідливих умовах. За минулий 2019 рік, відсоток таких працівників становив

29,6%, орієнтир який встановлено на 2020 р., прогнозує зниження його до 22,0%, а до 2030 р. знизити його ще, до позначки у 12% .

Виконання ЦСР №16, яка стосується розвитку та поширенню миролюбства та відкритого суспільства у вподобанні СР. Гарантування правосуддя для всіх верств населення. Через досягнення даної цілі залежить подальший розвиток усіх інших ЦСР. Як для мене, то дана ціль повинна бути однією з перших.

Критично високий рівень силювання у суспільстві є недопустимим, через те що це руйнує устрій особливого (інклюзивного) розвитку. Скорочення рівня будь-якого насильства є прискіпливо необхідним, аби побудувати єлейне та відкрите суспільство.

Аби забезпечити мирне існування суспільства, необхідно скоротити кількість злочинності, вчинених супроти життя та здоров'я громадян країни.

Ризиками особистої безпеки на сьогоднішній день виступає зростаюча кількість незаконного обігу зброї на території України, через те, що були окуповані території країни та взяті під контроль збройні арсенали.

Одна з останніх ЦСР охоплює такі найважливіші напрями, як: «розбудова миру»; «забезпечення верховенства права»; «викорінення корупції та зміцнення соціальної згуртованості» та багато іншого. Проте завдання які поширюються на глобальному рівні, і ті які поширюються на національному рівні дещо різняться. Так наприклад для глобального рівня передбачено виконання дванадцяти завдань, для України їх дев'ять, але для аналізу даної ЦСР, було обрано лише сім найважливіших завдань та індикаторів.

Аби відбулося зменшення будь-якого виду злочинності, були прописані основні завдання для подолання проблематики даного виду порушень, а також індикатори, що представляють собою сектори впливу на завдання, що наведені у таблиці 12.

Аналізуючи показники та індикатори, що наведені в таблиці нижче, можна говорити про реалізацію комплексних заходів за для встановлення миру та соціальної справедливості і для розбудови сильних інститутів.

Як зазначено у «Добровільному національному огляді» який був проведений у 2020 році, «скоротилася смертність від ушкодження внаслідок воєнних дій (коефіцієнт смертності зменшився з 3,0 осіб на 100 000 населення у 2015 році до 0,3 осіб у 2018 році) завдяки збільшенню кількості випадків виявлення вибухонебезпечних предметів у рамках проведення слідчих дій підрозділами Національної поліції (231 – у 2016 році, 517 – у 2017 році, 570 – у 2018 році, 374 – 2019 році), роботі піротехніків ДСНС у ході гуманітарного розмінування, суттєвому скороченню незаконного обігу зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів (кількість вилучених боєприпасів зросла з 204 326 одиниць у 2015 році до 273 167 у 2018 році), а також впровадженню заходів щодо протимінної діяльності» [44, стор.104].

Таблиця 12 – ЦСР 16 «Мир, справедливість та сильні інститути»

Завдання 16.1.	Індикатор 16.1.1.
Скоротити поширеність насильства	Кількість кримінальних правопорушень за ст. 115 – 118, 121 КК України (очевидні умисні вбивства, умисні тяжкі тілесні ушкодження), у розрахунку на 100 000 осіб
	Індикатор 16.1.2.
	Чисельність потерпілих за останні 12 місяців від фізичного насильства (умисні вбивства та замах, зґвалтування та замах, тяжкі тілесні ушкодження), у розрахунку на 100 000 осіб
	Індикатор 16.1.3.
	Чисельність потерпілих за останні 12 місяців від сексуального насильства, осіб
Завдання 16.2.	Індикатор 16.2.1.
Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації	Чисельність потерпілих від торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо передачі людини за кримінальними провадженнями, осіб
	Індикатор 16.2.2
	Чисельність «дітей вулиці», тис. осіб
	Індикатор 16.2.3.
	Чисельність постраждалих від сексуальної експлуатації, тис. осіб
Завдання 16.3.	Індикатор 16.3.1.
Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя	Рівень довіри громадян до суду, %
	Індикатор 16.3.2.
	Рівень обізнаності громадян щодо права на безоплатну правову допомогу, %
Завдання 16.4.	Індикатор 16.4.1.
Скоротити незаконний обіг зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів	Кількість вилученої зброї у населення, організованих груп та злочинних організацій, одиниць
	Індикатор 16.4.2.
	Кількість вилучених боєприпасів у населення, організованих груп та злочинних організацій, одиниць
	Індикатор 16.4.3.
	Кількість кримінальних правопорушень за ст. 263 КК України (незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами), одиниць
Завдання 16.5.	Індикатор 16.5.1.
Скоротити масштаби корупції	Показник сприйняття корупції в державному секторі з боку ділових кіл та експертів
Завдання 16.6.	Індикатор 16.6.1.
Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування	Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування державними послугами, %
Завдання 16.7.	Індикатор 16.7.1.
Відновити територію, постраждалу від конфлікту (Донбас)*	Частка населення, задоволеного досвідом користування інфраструктурними об'єктами та рівнем надання соціальних послуг у ключових сферах у Донецькій та Луганській областях*, %
	Індикатор 16.7.2.
	Частка населення, задоволеного рівнем надання послуг у сфері адміністративного управління в Донецькій та Луганській областях*, %
	Індикатор 16.7.3.
	Площа розмінованої території у Донецькій та Луганській областях*, га

Джерело: складене автором на основі даних [46, с.114-115]

Таблиця 13 – Кількість облікованих за останні 12 місяців кримінальних правопорушень за ст. 115– 118, 121 КК України (очевидні умисні вбивства, умисні тяжкі тілесні ушкодження) в розрахунку на 100 000 осіб

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Усього кримінальних правопорушень (кількість)	Рівень на 100 тис. населення	Усього кримінальних правопорушень (кількість)	Рівень на 100 тис. населення	Усього кримінальних правопорушень (кількість)	Рівень на 100 тис. населення	Усього кримінальних правопорушень (кількість)	Рівень на 100 тис. населення	Усього кримінальних правопорушень (кількість)	Рівень на 100 тис. населення
Умисне вбивство, ст.115	8224	19,23	5992	14,07	5145	12,14	5557	13,8	5465	13,04
Умисне вбивство, вчинене в стані сильного душевного хвилювання, ст.116	7	0,02	7	0,02	5	0,01	6	0,01	4	0,01
Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини, ст.117	11	0,03	14	0,03	11	0,03	12	0,03	19	0,05
Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, ст.118	38	0,09	38	0,09	19	0,04	25	0,06	20	0,05
Умисне тяжке тілесне ушкодження, ст.121	2511	5,87	2256	5,3	2096	4,94	2130	5,05	1940	4,63

Джерело: [45, с.73]

Аналізуючи дані з таблиці 13 та Індикатор 16.1.1. стало помітно, що упродовж п'яти років були реалізовані інтегровані заходи, аби декретувати мирне співіснування усім населенням. Упродовж останніх років кількість злочинів скоєних за досить важкою статтею 115 скоротилося з 19,23 до 13,04 на 100 тис. населення. Також скоротилися злочини стосовно статті 121 з 5,87 до 4,63 на 100 тис. населення, що свідчить про ефективну судову реформу та компетенцію правових органів у розслідуванні скоєних злочинів.

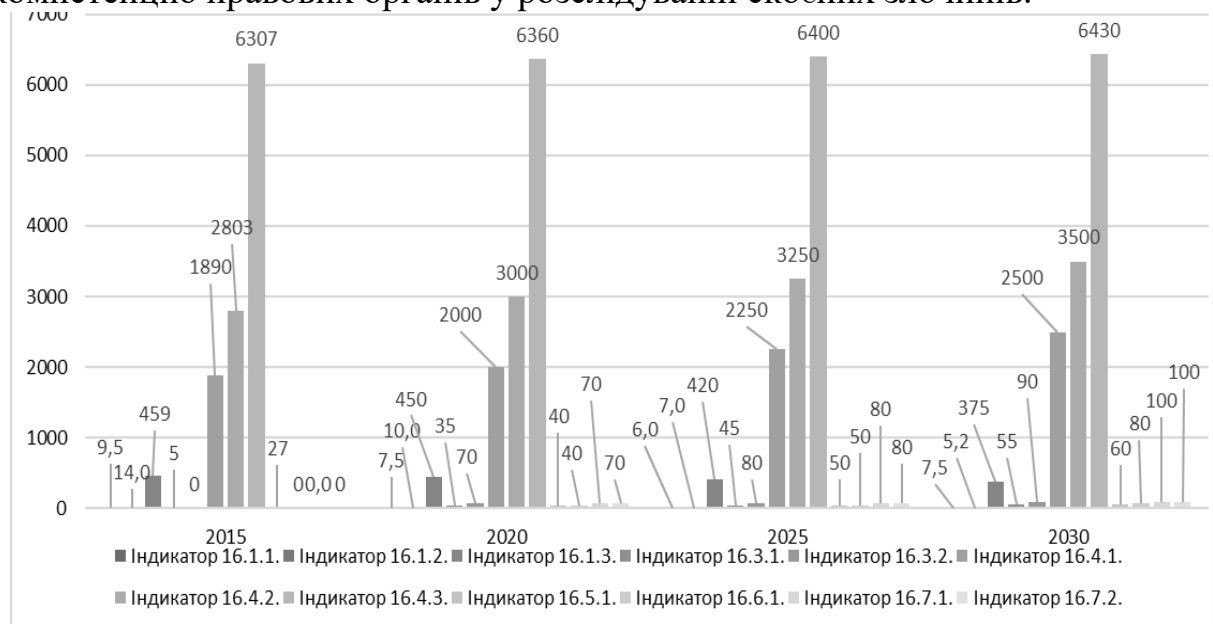

Рисунок 9 – «Прогноз Цільових значень ЦСР №16»
Джерело, складене на основі даних [46, с.116-117]

У рисунку 9 представлені прогнози які намагається досягти держава до 2030 року. Серед всіх зазначених індикаторів є і ти, що були досягнуті раніше визначеного строку. Так наприклад відбулася мінімізація кримінальних правопорушень у розділі гвалтування. Тобто, відбулася мінімізація постраждалих осіб, які підвергалися насильницьким діям.

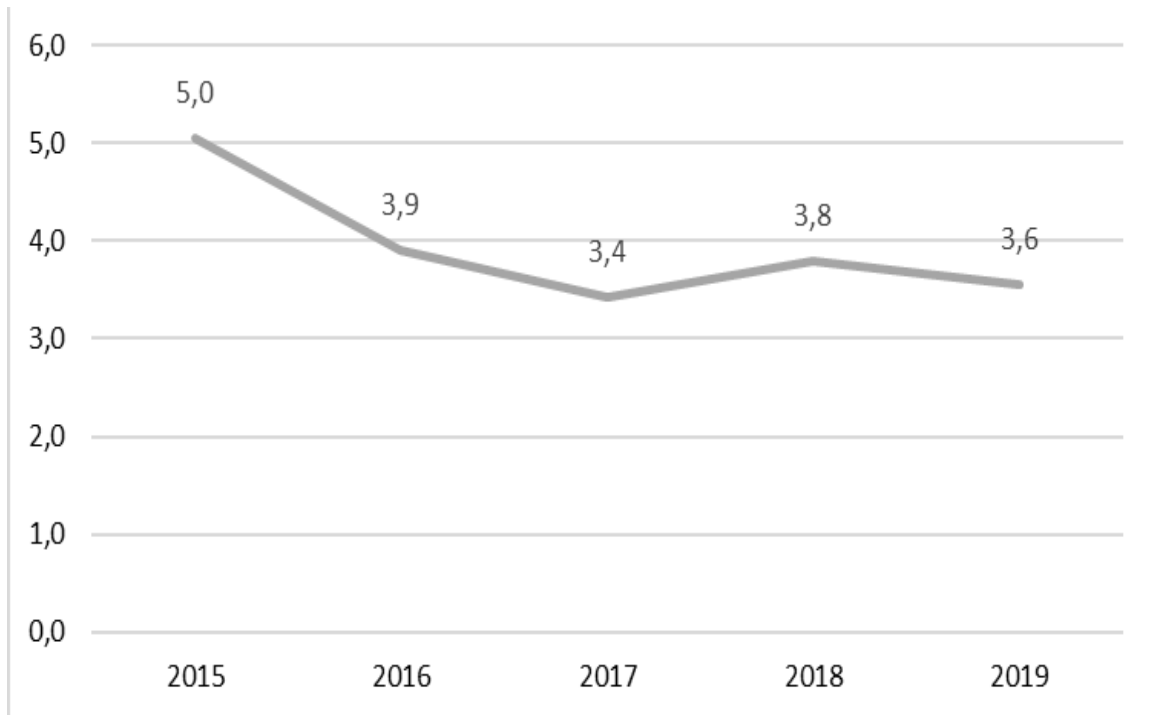

Рисунок 9.2 – Рівень скоєних злочинів на 100 тис. населення
Джерело: складене автором на основі даних таблиці 10

У цільовому значенні прогнозується знизити даний індикатор до 4,5, але станом на 2019 рік (відображено у рисунку 9.2), він становить вже 3,6 на 100 тис. населення, загалом по Україні, що говорить про позитивну динаміку до зниження кількості злочинів за такими статтями КК України як 115–118 та 121.

Пункт завдання 16.1.2. демонструє загальну кількість потерпілих від злочинних дій ст. ККУ. На рисунку 9.3 відображена загальна кількість потерпілих осіб.

Спираючись на рисунок 9.3 спостерігаємо тенденцію до зменшення кількості постраждалих, у порівнянні з 2015–2016 рр., їхня кількість має тенденцію до зменшення. Встановлений цільовий орієнтир на наступні чотирнадцять років планує знизити дану кількість до 5,2 на 100 тис. чоловік населення.

Наступний індикатор демонструє кількість постраждалих від сексуального насильства, чоловік. Станом на 2019 рік, кількість постраждалих зростає зі 197 (2018 рік) до 341 особи, з них постраждалих «жінок – 276 осіб, дітей: неповнолітніх – 56, малолітніх (до 14 років) – 92» [45, с.75].

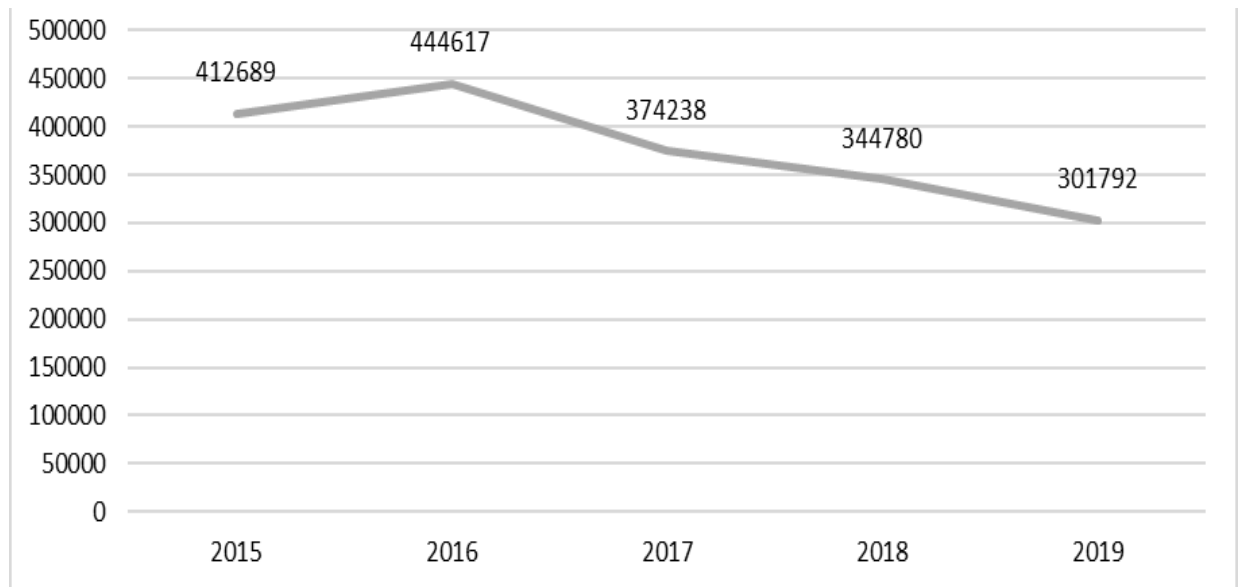

Рисунок 9.3 – «Усього осіб, які потерпіли від кримінальних правопорушень, ст. ККУ»

Джерело даних [45, с.74]

Таке різке збільшення постраждалих у 2019 році, від сексуального насильства, спричинено тим, що існують різні види використання жіночої праці, такі як: «торгівля людьми»; «примусова праця»; «сексуальна експлуатація»; «дитяче жебракування» [46, с.118], та інше. Існування помітного прошарку населення, що потрапила у скомпільовані життєві обставини, які стали наслідком тривкої економічної кризи, до того ж через збройні конфлікти на східній території України, утворило сприятливі умови для розповсюдження насильства. Через брак належної правової допомоги, населення України являє собою постраждалих не лише у власній країні, а й за її межами.

Проте як зазначається у «Добровільному національному огляді», «скорочення випадків сексуального насильства(чисельність потерпілих за останні 12 місяців від згвалтувань скоротилася з 0,72 осіб на 100 тис. населення у 2015 році до 0,46 осіб у 2018 році), у тому числі завдяки підвищенню ефективності превентивної роботи» [44 с.104].

Відсоток постраждалих у сегменті торгівлі людьми є досить значним. Так за ст.149 «Торгівля людьми» загальна кількість постраждалих у період з 2015 до 2019 рр., мала тенденції як до збільшення так і до зменшення. Критичний показник відобразився у 2017 році, та становив 309 осіб загальної кількості постраждалих (з них 130 жінок; 8 неповнолітніх; та 11 малолітніх дітей віком до 14 років) [45, с.75]. Нині показники торгівлі людьми поступово скорочуються.

За даними Мінсоцполітики чисельність компетентних спеціалістів, що пройшли програмне навчання з протидії торгівлі людьми за п'ять років значно збільшилося з 4147 у 2015 р., до 10123 у 2019р., осіб. Також на протязі останніх років проводилися інформаційні розширення стосовно

протидії торгівлі людьми. Що дало велике охоплення обізнаності населення у даній проблемі.

Реформи у судовому сегменті за останні роки, значно збільшили відсоток довіри населення до судовій діяльності. Так за останні роки відсоток зріс з 5% до 16% (2015–2018 рр.), плановий орієнтир на 2020 рік, становить збільшення даного показника до 35%.

Тож зважаючи на весь вищевикладений аналітичний матеріал, можемо сказати, що Україна рухається у напрямку сталого розвитку дещо помірно, але у деяких показниках досить стабільно та швидко, що робить можливість процвітання економіки досить реальною, аніж недосяжною. Так станом на сьогодні, спостерігаються покращення у таких ЦСР як: «Подолання голоду та бідності»; «Освіта»; «Гідна праці» і т.д. Зараз фінансовий стан українців значно покращився, якщо раніше вони не могли дозволити собі культурний та освітній розвиток, то нині вони мають можливість розвиватися як фізично так і духовно. Проблеми громадян, що до довіри до правосуддя та правоохоронних органів також відображає позитивну динаміку.

Стосовно кількості постраждалих від домашнього насилля, їх рівень скорочується, тобто, про що це може свідчити:

1. Результативність проведених заходів, щодо попередженню та протидії домашнього насилля;
2. Продуктивна робота зі зверненнями громадян, над якими вчинялося домашнє насилля, і т.д..

Задля сталого розвитку Україні потрібно розвиватися помірно, аби не навантажувати економіку, своїми різкими змінами та умовами.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Теоретичний аналіз проблеми забезпечення сталого розвитку України дозволяє зробити ряд висновків. Забезпечення сталого розвитку України виступає однією з найактуальніших проблем не лише для національної економіки, але і для суспільства в цілому. Джерелами її дослідження виступають глобальні цілі, визначені на саміті ООН у 2000 році та переглянуті у 2015 році. Україна є частиною світової спільноти, а тому залучена до вирішення глобальних проблем людства. Цілі сталого розвитку України адаптовані до національної економіки та інкорпоровані в національну систему ЦСР, що розроблена з використанням широкого кола статистично–аналітичних та інформаційних ресурсів. Зазначена система включає 86 завдань національного розвитку та ідентифікується за 172 показниками, своєчасний моніторинг яких, складатиме міцний фундамент для подальшого планування розвитку України.

В теоретичній частині дослідження розглянуто різні підходи, як зарубіжних так і вітчизняних науковців щодо визначення поняття «сталий розвиток економіки»; сутності основних моделей феномену; проаналізовано концепції стійкого розвитку національної економіки. Зазначено, що відповідно до національної специфіки обґрунтованою є модель, що виступає як інтеграція економічного, соціального та екологічного розвитку країни. Згідно з проголошеним принципом інклюзії, ЦСР було адаптовано до умов сьогодення з метою забезпечення стійкого економічного зростання, соціальної справедливості та збереження природного середовища.

Відповідно до статистичних, аналітичних та інформаційних даних було здійснено моніторинг рівня досягнення зазначених цілей, виявлено основні проблеми щодо їх досягнення, визначено нові орієнтири розвитку України до 2030р. З урахуванням специфіки національного розвитку на підставі розрахунково-прогностичної діяльності були визначені основні завдання та напрямки розвитку країни на тривалу перспективу. Національна система ЦСР до 2030 р. включає наступні цілі: подолання бідності, голоду, гендерної та соціальної нерівності; міцне здоров'я і благополуччя; якісна освіта і медицина; чиста вода та належні санітарні умови; доступна та чиста енергія; гідна праця та економічне зростання; промисловість, інновації та інфраструктура; сталий розвиток міст і громад; збереження морських та водних ресурсів, екосистем суші; мир, справедливість та сильні інститути; партнерство заради сталого розвитку. Узагальнюючи різні підходи, можна зазначити, що на сьогоднішній момент, реалізація ЦСР ґрунтується на таких стратегіях як: стале економічне зростання та зайнятість населення, справедливий соціальний розвиток, вирішення екологічних проблем, ефективне управління та розбудова стійкості, що орієнтовані на забезпечення добробуту та здоров'я населення, інноваційний розвиток економіки, ефективно та раціональне природокористування.

В роботі було здійснено аналіз індикаторів ключових ЦСР, зокрема «боротьба з бідністю», «боротьба з голодом», «доступ до якісної освіти», «гендерна рівність» і «гідна праця та економічне зростання».

«Боротьба з бідністю», незважаючи на відносний добробут нашого населення, залишається однією з найактуальніших проблем нашого суспільства. Її вирішення передбачає комплексний характер, і в першу чергу, державної підтримки, особливо вразливого населення, адже, функція будь-якої держави полягає у забезпеченні добробуту та високої якості життя її населення. Великого значення тут набуває розробка і впровадження ефективних механізмів державного регулювання, зокрема законів та програм в яких зазначається про невідкладні заходи з подолання зубожіння та бідності, що ґрунтуються на принципах зайнятості населення, а не на соціальних дотаціях.

Аналіз основних індикаторів подолання бідності засвідчує, що за останні п'ять років кількість населення, яке мало нижчі доходи, ніж було закладено розрахунками, значно скоротилась, (тобто бідних людей стало менше). Це говорить про те, що населенню вистачає ресурсів для задоволення не лише базових потреб (їжа, одяг і т. д.), але і на задоволення потреб в особистісному розвитку. Якщо у 2015 р. добове споживання на одну особу було менше ніж 5, 05 дол, то у 2018 р. 7, 3 дол. Це свідчить про поступове зростання доходів населення, а отже, зменшення кількості бідного населення. Зрозуміло, що питання подолання бідності посилюється значним соціальним розривом між окремими верствами населення та далеко від вирішення, тим не менше можна зазначити про комплекс деяких заходів, зокрема: необхідність соціальної підтримки незахищених верств населення; дотримання принципу соціальної справедливості, зокрема при розподілі коштів; розширення безоплатних послуг, що знизить рівень бідності сімей із дітьми; розробка та впровадження механізмів залучення бідного населення до життя громади, ринку праці та інноваційних проектів; застосувати стратегії підвищення фінансової спроможності домогосподарств, через надання пільг, субсидій і т.д. що значно розширить потенціал їх розвитку; зменшення рівня безробіття; вдосконалення системи оплати праці та соціального страхування; стимуляція економічного зростання. Остання пропозиція передбачає реалізацію стратегії деіндустріалізації, яка включає застосування високотехнологічного виробництва та інноваційних підходів до економічної діяльності; залучення інвестицій; створення конкурентоспроможного економічного середовища і т. д. Збільшення обсягів виробництва з високою добавленою вартістю, диверсифікація національної продукції і т. д. сприятиме стійкому розвитку економіки, підвищить ефективність трудових ресурсів, впливатиме на збільшення заробітних плат та, відповідно, заощаджень населення. В таких умовах утворюється об'єктивне підґрунтя для подолання бідності в країні, фінансові можливості для підвищення соціальних стандартів і гарантій.

Теоретичний аналіз проблеми подолання голоду та моніторинг деяких індикаторів довів, що вирішення цієї проблеми потребує комплексу

макроекономічних заходів, що спрямовані на створення високоефективного і конкурентоспроможного аграрного середовища, раціонального використання природних ресурсів, збільшення обсягів аграрного виробництва з дотриманням міжнародних екологічних критеріїв щодо якості продуктів харчування сприятиме стабільному зростанню валової сільськогосподарської продукції та національної харчової промисловості, забезпечить доступ до якісної їжі в необхідній кількості.

Відповідно до представлених даних, з 2015 по 2020 рік спостерігається помірне зростання споживання основних продуктів харчування (м'яса, молока риби та фруктів). Так, кількість спожитого м'яса в цілому по Україні збільшилося майже на 3 кг на рік на одну людину (з 50,9 до 53,6 кг/рік); споживання молочних продуктів зросло до 200,5 кг/рік на одну особу; вживання риби та морепродуктів за п'ять років зросло з 8,6 до 12,5 кг/рік; використання у раціоні овочів зросло з 160,8 до 164,7 кг/рік, що свідчить про здатність населення забезпечити себе збалансованим харчуванням, що відповідає визначеним нормам. Тенденція до збільшення споживання продуктів харчування пояснюється помірним зростанням обсягів виробництва харчових продуктів. Так, наприклад, максимальний показник виробництва м'яса та м'ясопродуктів виявляється у 2016 – 2017 рр., на рівні 104,1 та 104,3% відповідно. За прогнозом до 2030 р., цей показник повинен скласти 103,0%, щорічно.

Спостерігається збільшення продуктивності праці в агропромисловому секторі за даний період з 8,68 тис. дол. до 10,83 тис. дол. на одну працюючу людину. Проте, за сприятливих умов, прогнозується збільшити цей показник до 15,0 тис. дол. до 2030. Скорочення волатильності цін для продуктів харчування планується знизити до 105,0%, станом на 2019 рік, цей показник знизився з 144,4 до 108,3%, що є індикатором поступового досягнення поставленої глобальної цілі.

В якості пропозицій щодо досягнення цілі подолання голоду можна зазначити про: впровадження ефективної земельної реформи і відкриття ринку земель сільськогосподарського призначення, що покращить інвестиційний клімат аграрного сектору; створення сприятливих економічних, фінансових та ін. умов для розвитку малого і середнього аграрного бізнесу та його державна підтримка; технічна модернізація сільськогосподарського виробництва та харчової промисловості, використання інноваційних процесів виробництва з впровадженням енергоефективних та енергозберігаючих технологій. Великої ролі тут набуває питання державного регулювання агропромисловості, зокрема, реалізація механізму регулювання ринку продукції і сировини, створення системи сертифікації продукції; фінансування інноваційно-інвестиційних проектів в аграрному секторі; впровадження системи адресної допомоги на продовольство, особливо бідним верствам населення; створення страхових і гарантійних фондів для агробізнесу.

Практична реалізація зазначених пропозицій сприятиме нарощуванню експорту продовольства з високою доданою вартістю, забезпечить високу

конкурентну спроможність агропродукції, підвищить обсяг валового випуску продукції сільського господарства. Такі умови та заходи, не лише здатні вирішити вузько специфічні задачі, наприклад подолання голоду, але й значно покращити ситуацію економічного розвитку країни загалом.

Пріоритетним напрямком сталого розвитку країни є доступ до якісної освіти, що відповідає 4 глобальній цілі. Незважаючи на законодавчо визначені права на дошкільну освіту, рівень залученості дітей дошкільною освітою залишається незадовільним. Так, у 2015 році тільки 77,4% міських і 57,4% сільських дітей віком 3-5 років відвідували ДНЗ. У 2020 р. показник доступності до якісної дошкільної освіти складав 80%, а до 2030 року, його планується збільшити до 95,0%. З 2015 р спостерігається тенденція до зменшення кількості населення, яке через відсутність коштів не мають доступ до освіти (тобто збільшується відсоток людей, які можуть отримати освіту). Крім того, за останні роки Україна зміцнила свої позиції у рейтингу Global Competitiveness Report з 46 місця на 44. Також прогнозується збільшення кількості місць у державних ВНЗ з 7 у 2015 р., до 14 у 2030 р.

Для вирішення проблем в освіті та для досягнення визначеної цілі великого значення набуває реформування освітньої галузі та оновлення стандартів освіти; забезпечення нової якості освіти шляхом концептуалізації нового змісту та забезпечення сучасною освітньою інфраструктурою (сучасні лабораторії, майстерні, кабінети, спортивні зали і т.д.). Модернізація освіти потребує значної фінансової підтримки, що дозволить створити в навчальних закладах необхідні умови для навчання. Особливу актуальність виявляють питання інклюзивної освіти та ліквідації гендерної нерівності, що ініціюють впровадження нових ціннісних принципів та культури сучасної освіти.

«Гендерна рівність» - ціль, яка спрямована на ліквідацію всіх форм дискримінації серед жінок. Актуалізація та вирішення даного питання знаходиться в контексті глобальної гендерної політики, що запроваджує принцип рівних прав та соціального захисту жінок. У 2016 році згідно з Глобальним індексом гендерного розриву Україна посіла 69 місце, тоді як у 2014 році вона була на 56.

Вирішення гендерних питань передбачає зменшення економічного розриву з чоловіками і відповідно збільшення економічного потенціалу жінок. У 2015 році дохід жінок складав 74,9% від заробітної плати чоловіків. Проте, у період 2016–2019 рр. представлений індикатор поступово збільшувався, і у 2019 р. складав 77,2%. За прогнозами, до 2030 року заробітна платня жінок повинна в середньому збільшитися до 80,0% від з/п чоловіків.

Особливо актуальним у вирішенні даного питання є запобігання фізичному, моральному та сексуальному насильству серед жінок та дівчат. За останні роки ця проблема набула катастрофічних масштабів та потребує негайного вирішення на всіх рівнях. Відповідно до даних ЮНФПА у 2015 році майже 22% жінок віком 15–49 років пережили принаймні одну з форм фізичного або сексуального насильства. До органів соціального захисту звернулось близько 103,1 тис. жінок та дівчат.

Вирішення гендерних питань передбачає зменшення кількості осіб жіночої статі, що народили у ранньому віці або мали небажану вагітність. Станом на 2015 рік кількість народжуваних дівчат на 1000 народжуваних жінок складав 27,3, проте, цей показник значно скорочується і у 2019 році кількість народжуваних дівчат становила 16,9 в цілому по Україні. Можна припустити, що за сприятливих умов та правильної державної соціальної політики показник ранньої народжуваності серед дівчат віком до 20 років буде ще зменшуватись.

Серед пропозицій у вирішенні гендерних питань слід зазначити про необхідність впровадження ефективної гендерної політики у забезпеченні гендерної рівності, рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків; запобіганні будь-яким проявам дискримінації за ознакою статі; посилення повноважень жінок та їх політичної представленості в органах влади; заохочення жінок до підприємницької діяльності; зміцнення механізмів державного регулювання щодо дотримання принципів гендерної рівності та прав жінок; впровадження ефективної гендерної політики щодо дискримінації прав жінок.

«Гідна праця та економічне зростання» виступає ЦСР, досягнення якої, здатне вивести країну, на новий більш високий та якісний рівень життя, вирішити найбільш болючі проблеми нашого суспільства (бідність, голод, доступ до освіти та медицини і т.д.). Аналіз індикаторів даної цілі засвідчує, що починаючи з 2015 року середньорічний обсяг ВВП з кожним роком прагне до зростання, так наприклад за 2015–2018 рр., він зріс з 90,2% до 103,4%, а до 2030 року прогнозується його зростання до 107,0%. За даними Державної служби статистики, «у 2016 році відбулося незначне підвищення ВВП (на 2,3%) при зростанні промислового виробництва на 2,8% та уповільненні інфляції до 13,9% у середньорічному розрахунку». Невід'ємною умовою напряду до економічного зростання є просування інклюзивного розвитку, що могло давати по 6–7% приросту ВВП.

У 2020 році, Україна посіла 45 місце у рейтингу «Глобальний інноваційний індекс 2020» у галузі «Освіта» піднявшись на +20 позицій, а також на +10 у галузі R&D. Починаючи з 2015 року збільшується кількість працюючого населення віком від 20 до 64 років. Упродовж 2015–2019 відсоток працюючих жінок рр., збільшився з 59,1 до 61,6 %, чоловіків з 70,2 до 72,7%; у містах відсоток працюючого населення за 2015–2019 рр. збільшився з 65,2% до 68,1%, у сільській місцевості з 62,7 до 64,5%.

Досягнення даної ЦСР має комплексний характер і передбачає впровадження системи ефективних механізмів, заходів та стратегій, зокрема: впровадження структурно–інноваційних перетворень спрямованих на стійке економічне зростання, ефективну господарську діяльність, підвищення рівня ВВП; впровадження інноваційних технологій на виробництві; створення сприятливого інвестиційного клімату та підвищення конкурентоспроможності продукції; державна підтримка малого та середнього бізнесу; оновлення виробничих потужностей і т.д. Вирішення економічних проблем сприятиме повній і продуктивній зайнятості та гідній

праці, а значить забезпечить можливість для населення у якісній освіті, медицині, сприятиме вирішенню проблем бідності, голоду і т.д.

Таким чином, проведений теоретичний та статистичний аналіз, засвідчує, що досягнення ЦСР України має актуальний та комплексний характер. Їх досягнення ґрунтується на принципах інклюзії та передбачає інтеграцію зусиль всього суспільства, спрямованих на забезпечення економічного зростання, соціальної справедливості та раціонального природокористування. Тільки у зазначеній триєдиній системі, можливе стабільне економічне процвітання України, покращення добробуту та підвищення рівня та якості життя нашого населення.

Результати проведеного аналізу засвідчують досягнення мети і вирішення завдань дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз сталого розвитку — глобальний і регіональний контексти: міжнар. рада з науки (ICSU) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. Ч. 1. Глобальний аналіз якості та безпеки життя. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 208 с.
2. Аналіз сталого розвитку – глобальний і регіональний контексти: Міжнар. рада з науки (ICSU) та ін.; наук. кер. М. З. Згуровський. Ч. 2. Україна в індикаторах сталого розвитку. Київ: НТУУ КПП, 2017. 220 с.
3. Білоног Т.В. Управління інвестиційними проектами промислового підприємства на засадах програмно-цільового методу. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 6 (132). С. 106-110.
4. Бойчук А. Б. Механізм управління інноваційною діяльністю підприємства за програмно – цільовим підходом. *Сталий розвиток економіки*. 2018. №4 (41). С. 128 – 136.
5. Вищі навчальні заклади / Державна служба статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/osv_rik/osv_u/vuz_u.zip (дата звернення: 06.05.2021).
6. Глобальні цілі сталого розвитку URL: <https://www.ecolabel.org.ua/images/page/globalni-tsili-stalogo-rozvytku.pdf> (дата звернення: 06.04.2021).
7. Дем'яненко Т. І. Сталий розвиток вітчизняних підприємств в сучасних економічних умовах. *Економіка та управління підприємствами*. 2020. № 2, Т. 31 (70). С. 185 – 188.
8. Економічний енциклопедичний словник: у 2 т. Т. 2 / за ред. С. В. Мочерного. Львів: Світ, 2006. 568 с.
9. Жученко А.М. Поняття сталого розвитку в сучасній економіці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 13. С. 431 – 434.
10. Зайнятість, праця та соціальний захист населення: вітчизняний та зарубіжний досвід / за ред. Т.М. Кір'яна. Київ: Геопринт. 2017. 245 с
11. Льбич Л.М. Інноваційна модель зайнятості: сутність, характерні ознаки та передумови становлення в Україні. *Ринок праці та зайнятість населення*. 2015. № 2. С. 13
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rpzn_2015_2_4 (дата звернення: 16.04.2021).
12. Калюжна Ю.В. Інвестиційна привабливість галузі: методичний та практичний аспекти. *Сталий розвиток економіки*. 2018. №4 (41). С. 136 – 142.
13. Квятковська Л.А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. № 1. С. 85–89.
14. Коваленко Н. В. Бідність як соціально-економічна категорія. *Державне будівництво*. 2007. № 2. URL

- : http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_10 (дата звернення: 3. 03. 2021).
15. Ковальчук В.М., Лазарович М.В. Історія економіки та економічної думки. Київ: Знання, 2008. 647 с.
  16. Крисанов Д.Ф., Водянка Л.Д. Стратегії нарощування інноваційного потенціалу підприємствами харчової промисловості. *Економіка і прогнозування*. 2015. № 1. С. 89-104.
  17. Мельник Л.Г. Сталий розвиток та екологічна безпека суспільства в економічних трансформаціях / за ред. Є. В. Хлобистова : Фенікс, 2010. С. 142–160.
  18. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України / за ред. М. А. Хвесика. Київ : ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. 40 с.
  19. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України. URL: <https://www.dcz.gov.ua/analytics/68> (дата звернення: 5. 03. 2021).
  20. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 10. 03. 2021).
  21. Піцур Я.С., Черненко О.Л., Білоскурський Р.Р. Сталий соціально – економічний розвиток: еволюція поглядів та теоретичний аналіз. *Економічний вісник*. 2017. №1. С. 28 – 34.
  22. Приходько І. В. Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття бідності. *Молодий вчений*. 2018. № 1 (53). С. 529–532.
  23. Про Декларацію тисячоліття Організації Об'єднаних Націй : Закон України від 08. 09. 2000 р. 55/2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_621#Text. (дата звернення: 15. 03. 2021).
  24. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>. (дата звернення: 25. 03. 2021).
  25. Про Стратегію сталого розвитку Україна – 2020 : Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#n10>. (дата звернення: 23. 03. 2021).
  26. Сало Т. Децентралізація фінансової системи: стан та оцінка рівня в Україні. *Ефективність державного управління*. 2013. Вип. 35. С. 324-330.
  27. Скоробогатова Н. Є. Концептуальні засади сталого розвитку суспільства в контексті індустрії 4.0. *Економічний вісник НТУУ КПІ*. 2019. С. 389 – 400.
  28. Смирнова І. І., Михайлюта Є. І. Сталий розвиток України: теоретичні аспекти. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 1(51). С. 10 – 13.
  29. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва : Эксмо, 2007. 960 с.

30. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / за ред. Е.М. Лібанової, М.А. Хвесика. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. 776 с.
31. Сталий розвиток України. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BB%D0%B8%D0%B9_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BE%D0%BA#%D0%86%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D1%97 (дата звернення 06. 04. 2021).
32. Старикова Е. А. Современные подходы к трактовке концепции устойчивого развития. *Вестник РУДН. Серия : Экономика*. 2017. № 1, Т. 25. С. 7–17.
33. Статистичні дані Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov> (дата звернення 4. 04. 2021).
34. Стратегічний аналіз: навчальний посібник / Г.М. Давидов та ін. Київ: Знання, 2011. 389 с
35. Тюха І.В., Денисюк І.О. Стратегія розвитку у системі розвитку підприємства. *Економіка харчової промисловості*. 2013. № 3(19). С. 33–37.
36. Федорова Л. А. Особенности формирования инструментария оценки устойчивости социально-экономических систем различных уровней. *Вестник ВГУ. Серия : Экономика и управление*. 2015. № 1. С. 147–155.
37. Хаустова В. Є., Омаров Ш. А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). С. 265 – 273.
38. Чекаловська Г. З. Пропозиції освітніх послуг на глобальному та національному рівнях. *Сталий розвиток економіки*. 2015. №2 (27). С. 66 – 79.
39. Шевчук В. Я. Розвиток заради порятунку. Київ : Геопринт, 2016. 227 с.
40. Шевчук І.Б. Інформаційні технології в регіональній економіці: теорія і практика впровадження та використання: монографія. Львів: Видавництво ННБК «АТБ», 2018. 448.
41. Lari F. World hunger : Twelve Myths. Second Edition. NY : Grove Press, 1998. 270 p.
42. Глобальні цілі : URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html>. (дата звернення 3.05.2021).
43. Рівень бідності в Україні та його причини : *Класичний приватний університет* : Випуск 6(17). : 2019. URL : http://pev.kpu.zp.ua/journals/2019/6_17_ukr/53.pdf. (дата звернення 3.05.2021).

44. Моніторинг досягнення ЦСР в Україні : Цілі сталого розвитку – Україна 2020 : Моніторинговий Звіт : URL: https://ukrstat.org/en/csr_present/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%2020%20Monitoring_12.2020ukr.pdf. (дата звернення 4.05.2021).
45. Цілі Сталого розвитку - Добровільний національний огляд 2020 : URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/Цілі%20Сталого%20розвитку%20-%20Добровільний%20національний%20огляд.pdf>. (дата звернення 4.05.2021).
46. Моніторинг досягнення ЦСР в Україні : 2020 : URL : https://ukrstat.org/en/csr_present/ukr/st_rozv/publ/SDGs%20Ukraine%2020%20Monitoring_12.2020ukr.pdf. (дата звернення 7.05.2021).
47. Національна доповідь ЦСР України Липень 2017 : 2017 : URL : https://mepr.gov.ua/files/docs/Національна%20доповідь%20ЦСР%20України_липень%202017%20ukr.pdf. (дата звернення 7.05.2021).
48. Глобальний інноваційний індекс 2020 : 2020 : URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-pokrashchila-svoyu-poziciyu-v-rejtingu-globalnij-innovacijnij-indeks-2020>. (дата звернення 7.05.2021).